УзССР Давлат китоб палатаси
Инв.
Гос. книжная палата УзССР
5 МАР. 1991

Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Қўмитасининг бош нашри

РЎЗНОМА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН • №41 (20. 908) 1991 йил 27 февраль, чоршанба • Рўзнома йилига 256 марта чиқади. • Баҳоси 8 тийин.

ШУ КУННИНГ НАФАСИ:

ТАСС, «Совет Ўзбекистони» ва ЎзТАГ мухбирлари хабар берадилар

Рўзнома саҳифаларида:

17 МАРТ — СССР РЕФЕРЕНДУМИ КУНИ

● Иттифоқни сақлаб қолиш — СССРдаги ҳар бир халқ ҳаётидаги асосий масала. Референдумга муносабат бугунги кунда ҳар қандай партия, ҳар қандай жамоат ташкилоти, ҳар бир меҳнат жамоаси, ҳар бир кишининг мамлакатимиз қайта туғилиши учун асосий шарт-шароит яратиладими деган масалага нисбатан масъулиятининг кўрсаткичидир.

СССР Олий Кенгаши сессиясида сўзга чиққан нотиқларнинг нутқларида шу фикр асосий ўринни тутди.

Олий Кенгаш мамлакатимиз барча фуқароларига мурожаат этиб, уларни референдумда, тарихий муҳим аҳамиятга молик масалани — давлатимиз, ССР Иттифоқи тақдири тўғрисидаги масалани ҳал этишда фаол қатнашишга чақирди.

ТЕМИР ЙЎЛ ТРАНСПОРТИ АНИҚ МАРОМДА ИШЛАСИН

● Ўрта Осиё темир йўлининг барча бўлинмалари хўжалик ҳисобига ва ўзини-ўзи маблағ билан таъминлаш усулига ўтишган. Тармоқ хизматчиларининг кенгайтирилган кенгашида иш якунлари билан бирга тўпланиб қолган муаммоларни зудлик билан ҳал этиш масаласи кўриб чиқилди.

БАҲОР ЮМУШЛАРИ АРАФАСИДА

● Қорақалпоғистондаги «Агроснабремонт» устахонаси Нукус ремонт заводига филиал этиб бириктирилди. Иш яхшиланиши кўзда тутилгандек бўлинди. Аммо, оқибатдачи? Механизаторлар фикрича, мавсум арафасида бажарилаётган ишлар сифати паст.

МОСКВА ҚАЛАМКАШИНИНГ МАҚСАДИ НИМА ЎЗИ?

● Меҳмондўст дастурхон атрофидан фақат меҳнатсевар ўзбек халқи каби қалби очиқ, самимий дўстларгина жой олсин. Бу хислатни қадрлаш керак, баъзиларга ўхшаб тузини нчиб, тузлуққа тупуриш керак эмас.

ЎЗАРО ШАРТНОМА ТУЗИЛДИ

● Ўзбекистон ССР ва Туркия соғлиқни сақлаш вазирларининг учрашувида ҳамкорликнинг хилма хил йўналишлари белгилаб олинди.

ЎРИНЛИ ТАКЛИФ

● Ҳар бир макон ўзининг тарихий-жуғрофий номи билан аталиши зарур. Шунда диёримиз тарихига бўлган ҳурматимиз ўз ифодасини топади.

ИҚТИСОДИЁТ ҚОН ТОМИРИ

ёки Ўрта Осиё темир йўли фаолиятига бир назар

Ҳаёт тажрибасидан маълум: транспортга, жумладан унинг етакчи тармоғи саналмиш темир йўл транспортига иши тушмаган, хизматидан фойдаланмаган бирон киши, корхона ё ташкилот йўқ, десак муболаға бўлмас. Буни Ўрта Осиё минтақасидаги жумҳуриятлар ҳудудида ястаниб ётган пўлат изларнинг йўналишлари-ю, уларнинг иқтисодиёт тараққиётига кўрсатаётган баракали таъсири ҳам кўрсатиб турибди.

— Ўтган беш йилда, — деди Ўрта Осиё темир йўли бошлиғи В. М. Желтухов магистралчиларнинг Тошкентда бўлиб ўтган кенгайтирилган кенгашидаги маърўзасида, — минтақадаги корхоналардан 610 миллион тонна маҳсулот поездларга ортилди. Бу — режадагидан 11 миллион тонна ортиқ, аввалги беш йилликдагидан 66 миллион тонна кўп, демак. Давлат буюртмасида белгиланган юк ташиш режаси зиёда адо этилди. Темир йўлдаги барча бўлинмалар ва Тошкент дирекцияси ўн иккинчи беш йиллик топшириқларини бажардилар.

Темир йўл фаолиятининг баъзи жиҳатларига чуқурроқ назар ташланадиган бўлса, айтишга арзигулик ютуқлар ҳам, ўнглаб олиниши зарур бўлган камчилик-нуқсонлар ҳам бор. Аввало, айрим силжишлар хусусида: йўловчилар ташиш 11,8 фоиз ортди. Бу рақам салмоқлироқ ҳам бўлиши мумкин эди-ю, бироқ кейинги йиллардаги миллатлараро можаролар халақит берди. Билетларни автоматлашган тартибда сотишга мўлжалланган «Экспресс—2» қурилмасининг биринчи навбати ишга туширилгани йўловчиларга хизмат кўрсатишни бирмунча яхшилади. Ҳаракатдаги составлардан фойдаланишнинг барча кўрсаткичлари анча ўсди. Жумладан, вагонлар обороти қарийб 24 соат тезлашди, участка тезлиги соатига 6 километрдан ҳам кўпроқ жадаллашди, локомотивлардан фойдаланиш унумдорлиги 7,5 фоиз ортди.

1990 йил магистрал жамоаси учун жуда қийин кечди. Ҳаракат хавфсизлиги ва ташилаётган юкларнинг бус-бутунлигини таъминлашда мушкул аҳвол юз берди. 1989 йилга нисбатан юк жўнатиш ҳажми камайиб кетди. Бу — мамлакатда саноат маҳсулоти тайёрлаб чиқариш ҳажми озайиши билан боғлиқ. Транспорт воситаларини ишлатишга 9 миллион сўм ортиқча маблағ сарфланди. Юк ташиш таннархи ошиб кетди. Тўғри Фарғона темир йўл бўлинмаси юк ташиш таннархи топшириғи даражасида маблағ сарф қилди. Лекин бошқа кўп бўлинмалар ташиш таннархи қимматлашувига йўл қўйишди. Режалаштириш ва ташиш ишларини ташкил этишдаги нуқсонлар туфайли молиявий ҳамда технология интизомига тўла амал қилмаслик оқибатида йўқотилган маблағ ва кўрилган зарар ўтган йили ундан олдинги йилга нисбатан 3,5 миллион сўм кўпайиб кетди.

Тан олиш керак: 1990 йилнинг қувончли жиҳатлари ҳам оз эмас. Масалан, юк ташиш режаси муддатидан илгари—25 декабрда бажарилди, қўшимча 1,7 миллион тонна халқ хўжалиги юклари ташиб берилди. Режадагидан 27 миллион сўм кўп фойда олинди. 65 минг квадрат метрдан зиёд уй-жой майдони фойдаланишга топширилди, бу — уй-жой қурилишида рекорд кўрсаткичга эришилганидан бир дарак.

Маърузачи ва нотиқлар олға силжиш омиллари ҳақида куюниб гапирдилар. Ҳамонки темир йўл иқтисодиётнинг қон томири дея қиёс қилинар экан, магистрал бир маромда, юқори

(Давоми иккинчи бетда).

● Наманган районидаги «Қизил байроқ» жамоа хўжалиги сут-товар фермаси сигирсоғарлари Муҳаррам Муродова билан Рислиқхон Раҳмоновалар бир неча йилдан бери ўзаро мусобақалашиб муваффақиятларини тобора кўпайтирмоқдалар. Мусобақадошларнинг нияти — бу йил ўз боқимларидаги сигирларнинг ҳар биридан уч минг килограммдан сут соғиб олиш.

СУРАТДА: М. Муродова ва Р. Раҳмонова.

П. АКБАРОВ тушірган сурат.

Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи Президентининг ФАРМОНИ

С. А. ҲУСАНХУЖАЕВНИ ЛЕНИН ОРДЕНИ БИЛАН МУКОФОТЛАШ ТЎҒРИСИДА

Совет адабиётини ривожлантиришдаги катта хизматлари учун ёзувчи Саид Аҳмад **Ҳусанхўжаев Ленин** ордени билан мукофотлансин.

Совет Социалистик Республикалари Иттифоқининг Президенти

М. ГОРБАЧЕВ.

Москва, Кремль.
1991 йил 25 февраль.

Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи Президентининг ФАРМОНИ

У. ОБИДОВ, Ҳ. ҲОШИМОВ ЎРТОҚЛАРГА «СССР ХАЛҚ ЎҚИТУВЧИСИ» ФАХРИЙ УНВОНИ БЕРИШ ТЎҒРИСИДА

Ўқувчиларга таълим ва тарбия беришдаги алоҳида хизматлари, самарали педагогик фаолияти учун қуйидагиларга **«СССР халқ ўқитувчиси»** фахрий унвони берилсин:

Усмонжон **Обидов** — Наманган вилоятининг Тўрақўрғон районидаги И. Мўминов номли 10-ўрта мактаб ўқитувчиси

Ҳаким **Ҳошимов** — Тошкент шаҳридаги М. Уйғур номли 22-ўрта мактаб директори.

Совет Социалистик Республикалари Иттифоқининг Президенти

М. ГОРБАЧЕВ.

Москва, Кремль.
1991 йил 25 февраль.

● Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Мақсудали Ҳайдаров кўп йиллар давомида Бувайда район партия ташкилотига бошчилик қилиб келди. Аҳоли турмуш маданияти юксалиши ва иқтисодиёт мустаҳкамланишида унинг ҳиссаси ҳам бор. Қарийб икки йилдан буён кексалик гаштини сураётган бўлса-да, уни тез-тез пахтакорлар даврасида учратиш мумкин.

Суратда: қизғин гурунг пайти.

Т. ҲАМРОҚУЛОВ сурати.

ЮРТДОШЛАРДАН САЛОМ

● **Мирзачўл жамоатчилиги вакилларининг делегацияси Қозоғистоннинг Жезқазған вилоятидан қайтиб келди.**

Улар Ўзбекистондан, жумладан Сирдарё вилоятидан борган 150 йигит хизмат қилаётган ҳарбий қисмда меҳмон бўлдилар. Делегация аъзолари уларга республика ва ўлка турмушида юз бераётган энг муҳим воқеалар тўғрисида гапириб бердилар, катта концерт программасини намойиш этдилар. Улар аскарларга анча-мунча совға, жумладан миллий чолғу асбоблари, китоблар, газета ва журналлар, ёзув қуроллари ва албатта, Мирзачўл ерининг сахий неъматлари — олма, узум ҳамда мева қоқилари олиб бордилар.

Бу Сирдарё вилоят комсомол комитетининг ташаббуси билан ташкил этилган иккинчи шундай сафардир.

(ЎзТАГ).

● Жиззах пластмасса буюмлари заводида кўпчилик ёшлар илғор ишчи А. Исмоиловни ўз устозлари деб билишади. Дарҳақиқат Акромжон тўплаган тажрибаси, маҳоратини ёш ҳамкасбларига ўргатишдан чарчамайди.

— Яқин-яқин йиллар ичида ҳам ўзим кекса ишчилардан сабоқ олгандим,— дейди у. — Мана, энди ўзим мураббийман. Очиғи, мен бундан завқланаман.

СУРАТДА: тажрибали ишчи Акромжон Исмоилов.

У. ҚЎШВОҚОВ олган сурат.

«Наврўз»— эзгулик байрами

● **Халқ байрамига тайёргарлик кўриш ва уни ўтказиш жумҳурият ташкилот комитетининг навбатдаги мажлиси кун тартибига яқинлашиб келаётган «Наврўз»ни муносиб кутиб олишга алоқадор масалалар киритилди.**

Мажлисни Ўзбекистон ССР телевидение ва радиоэшиттириш давлат комитетининг раиси Г. Ёқубов олиб борди.

Бир қанча вазирликлар ва идораларнинг раҳбарлари баҳор тантаналари арафасида олиб борилаётган ишлар тўғрисида ахборот бердилар.

Тошкент ва жумҳуриятимиздаги бошқа шаҳарларнинг театрларида ҳамда концерт ташкилотларида «Наврўз»га тайёргарлик бошлаб юборилгани таъкидланди. Артистлар Ўзбекистон пойтахти марказидаги асосий томоша майдонларидан ташқари, маҳаллаларда, уй-жой даҳаларида ҳам концертлар беришади. Кутубхоналар ва клубларда баҳор байрамига бағишланган махсус тадбирлар ўтказилади.

«Наврўз»да бошқа ҳар қандай байрамларда бўлганидек, турли-туман ширинликлар, пишириқлар, қандолатлар ҳам кўп бўлади. Савдо, нон-булка саноати корхоналари ана шу вазифани ўз зиммаларига олдилар. Байрам дастурхони анъанавий таомлар— сумалак ва ҳалим билан безатилади. Ҳар бир киши майдонлар ва кўчаларда ўрнатилган дўкончалар ҳамда кўргазмаларда ана шу таомларни бепул татиб кўриши мумкин. «Наврўз» кунлари аҳолига кўнгилдагидек транспорт хизмати кўрсатиш масаласи жуда пишиқ-пухта ўйланмоқда.

Энг муҳими, деб таъкидланди мажлисда, «Наврўз» Ўзбекистонда яшаётган барча халқлар учун баҳор ва янгиланиш байрамига, у ҳар бир хонадонга эзгулик ва қувонч олиб келадиган байрамга айланишини таъминлашдир.

(ЎзТАГ).

• 17 март—СССР референдуми куни

СССР Олий Кенгашининг қарори

СССР Олий Кенгашининг 1991 йил 17 мартда СССР референдумини ўтказишни уюштириш ва таъминлаш чоралари ҳақидаги қарорининг қандай бажарилаётганлиги тўғрисида

СССР Олий Кенгаши таъкидлайдики, СССР халқ депутатлари IV Съезди қарорларини бажариш юзасидан тенг ҳуқуқли мустақил республикаларнинг янгиланган федерацияси сифатида ССР Иттифоқини сақлаб қолиш тўғрисида 1991 йил 17 мартда СССР референдумини ўтказиш учун зарур шарт-шароитларни яратишга қаратилган чоралар кўрилмоқда. Референдумни ташкил этиш, уни моддий-техникавий жиҳатдан таъминлаш билан боғлиқ масалалар ҳал қилинмоқда. Кўпгина республикаларда референдум ўтказувчи республика марказий комиссиялари тузилди, округлар ташкил этилди, округ ва участка комиссиялари тузилди, фуқароларнинг умумхалқ овоз беришида иштирок этиш имкониятига кафолат берадиган бошқа чоралар амалга оширилмоқда.

Шу билан бир вақтда айрим республикаларнинг олий ҳокимият органлари СССР Конституцияси ва қонунларини бузиб, референдум ўтказиш тўғрисида СССР халқ депутатлари IV Съезди қабул қилган қарорни бажаришга тўсқинлик қилмоқдалар. СССР Олий Кенгаши томонидан тасдиқланган референдум таърифини алмаштиришга, уни республика ва маҳаллий аҳамиятга молик бошқа саволлар билан тўлдиришга ёки Умумиттифоқ референдуми ўрнига республика сўровлари, плебисцитлари ва шу кабиларни ўтказишга уриниб кўрилмоқда.

Шу муносабат билан СССР Олий Кенгашига ва СССР референдумини ўтказувчи Марказий комиссияга халқ депутатлари маҳаллий Советларидан, жамоат бирлашмаларидан, меҳнат жамоаларидан, СССР референдумини ҳамма жойда ўтказишни ёқлаётган фуқаролардан мурожаатлар келмоқда. Референдумга қўйилган «Ҳар қандай миллатга мансуб кишининг ҳуқуқлари ва эркинликларига тўла кафолат бериладиган тенг ҳуқуқли мустақил республикаларнинг янгиланган федерацияси сифатида Совет Социалистик Республикалари Иттифоқини сақлаб қолишни зарур деб ҳисоблайсизми» деган саволда республикаларнинг мақомини ўзгартириш ёки уларнинг қандайдир мақомини мустаҳкамлаш тўғрисида гап бормаслигини тушуниб етиш ана шу мурожаатларда акс этмоқда. Бунда мустақил республикаларнинг ички ишларига аралашилаётгани ҳам йўқ. Чунки референдум бир муаммога — мамлакат республикалари ўртасидаги федератив муносабатларни сақлаб қолиш ва янгилаш муаммосига ССР Иттифоқи фуқароларининг муносабатини аниқлаш билан боғлиқ. Шунингдек, мурожаатларда фуқароларни референдумда қатнашиш имкониятларидан маҳрум қилиш СССР Конституцияси ва қонунларига зид эканлиги, шунингдек, инсон ҳуқуқлари умумий Декларацияси ва бошқа халқаро ҳуқуқий ҳужжатларда эълон қилинган инсоннинг ўз мамлакатини бошқаришда иштирок этиш ҳуқуқини бузиш эканлиги ҳақли равишда кўрсатилмоқда.

СССР Олий Кенгаши **қарор қилади:**

1. СССР халқ депутатлари IV Съезди қарорларини бажариш учун республикалар давлат ҳокимияти ва бошқаруви олий ва маҳаллий идоралари тенг ҳуқуқли мустақил республикаларнинг янгиланган федерацияси сифатида ССР Иттифоқини сақлаб қолиш тўғрисидаги масала юзасидан бутун СССР ҳудудида референдум ўтказишга қаратилган қўшимча чораларни кўрсинлар. У ёки бу жойларда СССР референдуми ўтказишга тўсқинлик қилувчи қарорлар ғайриқонунийдир ва улар ижро этилмаслиги керак.

2. Республикаларнинг мустақиллиги тўғрисида аҳоли фикрини республикаларда сўраш белгиланган Иттифоқ референдумини ўтказмаслик учун қонуний асос бўла олмаслиги, чунки бундай сўровлар 1991 йил 17 мартда

(Давоми иккинчи бетда).

ТАЙЁРГАРЛИК

КПСС Марказий Комитети Котибияти мажлисида

КПСС Марказий Комитети Котибиятининг навбатдаги мажлиси КПСС Марказий Комитети Бош котибининг ўринбосари В. А. Ивашко раислигида ўтди. У ўтган ҳафтадаги воқеаларни қисқача тавсифлаб, партия ташкилотлари фаолиятининг бошқа бир қанча биринчи галдаги йўналишлари орасида янги Иттифоқ шартномасини қўллаб-қувватлашни алоҳида таъкидлади.

ССР Иттифоқи яхлитлиги тўғрисидаги масала ҳал қилинадиган 17 март куни яқинлашган сари бу муаммо совет кишилари сиёсий ҳаёти ва ижтимоий онги марказидан тобора кўпроқ жой олмоқда.

Коммунистлар ва бошқа фуқаролар Иттифоқ бирлигининг аҳамиятини қай даражада англашмоқда? Иттифоқ шартномаси лойиҳасини муҳокама қилиш чоғида қандай кайфиятлар устун бўлмоқда? ССР Иттифоқини сақлаб қолиш ва янгилаш зарурлигини тушунтириш учун партия ташкилотлари ва уларнинг сайлаб қўйиладиган органлари нима қилмоқда? Референдумга тайёргарлик ва уни ўтказишда уларнинг роли қандай?

Ана шу саволларга асосланиб, КПСС Марказий Комитетининг миллий сиёсат бўлими Чувашия республика партия ташкилотида ўтказган эксперт сиёсий таҳлили қизиқиш уйғотди. Хулоса қуйидагича: республика аҳолисининг ижтимоий онгида Иттифоқнинг келажаги федерацияни янгилаш билан боғлиқ қилиб қўйилмоқда. Чувашия аҳолиси барча табақаларининг кайфияти республикалар ва мухториятлар янги Иттифоқ шартномасини тезроқ тузишга интилиши билан белгиланади. Чувашия ССР аҳолисининг тенг ҳуқуқли мустақил республикалар федерацияси сифатида Иттифоқни сақлаб қолишга ижобий муносабатини кўп жиҳатдан республика партия ташкилотининг омма билан жонли алоқаси белгилаб беради. Коммунистлар янги Иттифоқ шартномасини тузишга тайёргарлик даври учун ҳаракат дастурини белгилаб олдилар ва уни муваффақиятли амалга оширмоқдалар.

Мажлисга таклиф этилган Чувашия республика партия комитетининг биринчи котиби В. С. Шурчанов ватанпарварлик, байналмилалчилик ва халқлар дўстлиги ғоялари негизида граждан тотувлигини мустаҳкамлаш юзасидан олиб борилаётган ишлар ҳақида сўзлаб берди. Республика партия комитети миллий сиёсат муаммоларига доир тўғри йўналишларни ишлаб чиқишга ҳаракат қилмоқда. Шу асосда турли ижтимоий гуруҳлар ва ҳаракатлар фаолиятини бирлаштиришга, миллий туйғулардан ғаразли мақсадларда фойдаланишга ва сиёсий кескинликни кучайтиришга уринишларга қарама-қарши туришга муваффақ бўлмоқда.

Мажлисда сўзга чиққан КПСС Марказий Комитетининг котиби А. Н. Гиренко Чувашия республика партия ташкилотининг янги Иттифоқ шартномасини қўллаб-қувватловчи жамоатчилик фикрини вужудга келтириш ишига ижобий баҳо берди. Бу иш янги Иттифоқ шартномасининг роли ва аҳамиятини тушунтириб беришдангина иборат бўлиб қолмаяпти, ҳолбуки, бу ҳам жуда муҳим, шу билан бирга тушунтириш ишлари аҳолининг барча ижтимоий ва миллий гуруҳларини, СССРнинг бутунлиги учун курашаётган жамоат ташкилотлари ва ҳаракатларини жипслаштиришга доир аниқ амалий ҳаракатлар билан мустаҳкамланмоқда. Республика партия комитети миллий-маданий жамиятлар, марказлар, юртдошлар марказларини тузиш ташаббускори бўлди, бошқа миллий тилларни ривожлантириш учун қулай шароит яратиш тўғрисида ғамхўрлик қилмоқда. Муҳокама қилинаётган ҳужжатни бошқа партия комитетларига ҳам юбориш таклиф қилинди — Чувашия коммунистларидан кўп нарсани ўрганса бўлади.

КПСС Марказий Комитетининг котиби Е. С. Строев диққат-эътиборини референдумга тайёргарлик кўриш ва уни ўтказишда бошланғич партия ташкилотлари ишини кучайтириш зарурлигига қаратди. У Ростов вилоят партия ташкилотига сафари таассуротларини ўртоқлашди, «Ростсельмаш»да, «Азов» болалар таоми комбинатида, бошқа корхоналарда, жамоа ва давлат

(Давоми иккинчи бетда).

ИҚТИСОДИЁТ ҚОН ТОМИРИ

(Давоми. Боши биринчи бетда).

самара келтириб ишласин, деган талаб аксарият нотиқларнинг нутқларида жаранглаб турди. Уларнинг мулоҳазаларини умумлаштириб таъкидлаш мумкинки, темир йўл ишини бошқаришни такомиллаштириш лозим. Бунга алоҳида эътибор қаратилмаса, умумий юксалишга эришиб бўлмайди, юк ташиш, ортиш ва вагонларни бўшатишдаги мавжуд аҳволда туб бурилишга эришиб бўлмайди.

Контейнерларда юк ташиш ва коммерция ишлари хизмати фаолиятида ҳам жиддий нуқсонлар бор. Ўтган йили контейнерга юк жойлаб жўнатиш режаси барбод берилди. Контейнерларнинг юк ортиш майдончаларида бекор туриши 20 фоизга етди. Айниқса, Тошкент дистанциясида контейнерлар паркидан ёмон фойдаланилмоқда. Вагонлардаги юкни механизация воситалари ёрдамида тушириш резервига бефарқ қараляпти. Оқибатда бу усулда юк тушириш 1985 йилдагидан 18 фоиз камайиб кетди. Бу эса юк бўшатиш жойларида вагонларнинг нормадан ортиқ кўп туриб қолишига йўл очиб бермоқда.

Тунги смена ишида тартиб ўрнатиш зарур. Акс ҳолда вагонларнинг умри бекор ўтаверади. Тунги соатларда юк тушириш кейинги вақтда озайиб кетяпти. Ўтган йили тунги сменаларда юк тушириш бор-йўғи 22 фоизни ташкил этди. Буни қуйидаги қиёслаш орқали ойдинроқ тасаввур қилиш мумкин: агар илгари Тошкент юк станциясидаги майдонда тунги соатларда ўртача 50 вагондан юк туширилган бўлса, ҳозир у 10—15 вагондан ортмаётир. Тунги смена ходимлари қолган вақтда нима билан шуғулланишяпти? Дам олиш кунларидаги аҳвол яна ҳам ташвишли. Юкли контейнерларни вагонга ортиш-тушириш топшириғи 75—80 фоиз атрофида адо этилаётганига ҳам тоқат қилиб келинмоқда.

Юк ортиш майдонининг Тошкент юк станцияси қарамоғидан Тошкент дистанцияси ихтиёрига ўтказилиши ҳам дард устига чипқон бўлди — ташиладиган юкларнинг сақланиши, бутлигига путур етди. Юкларнинг сон жиҳатидан кам чиқишидаги аҳвол кескин даражада ёмонлашди. Бундай ҳоллар юк хўжаликларида тартиб-интизом ўрнатишга даъват этади, — деб таъкидланди кенгашда.

Темир йўл фаолиятига оид бир ҳолат ҳақли эътироз уйғотади. Кенгашда 3,7 миллион рақами тилга олинди. Бу—сўмнинг ҳисоби. Очиқроқ айтсак, бу — темир йўлда ташилаётган юкларнинг сақланишидаги аҳволга қиёсан айтилди. Яъни ўтган йили ташишга топширилган юкларнинг (у машинами, эҳтиёт қисмми, ғалламми, кийим-кечакми — буни билмайман) 3,7 миллион сўмлиги йўқ, эгасига бус-бутун, тўла-тўкис етиб бормаган. Эҳтимол, йўқолган ёки ўғирлангандир. Бироқ шунча миллион сўмни темир йўл юк эгаларига тўлагани аниқ. Бу ҳақда баҳслашмоқчи эмасмиз. Гап шундаки, аҳоли ва транспортдан фойдаланувчи корхона-ташкилотлар олдида темир йўлнинг обрўси қанча қолди? Унга ҳалиям ишониб юк топширишларига ким кафолат беради?

Транспорт прокуратураси, милицияси дейсизми — барибир, ўша ҳуқуқ-тартибот органлари ходимлари бу ҳақда нима деб ўйлашса-ўйлашар. Аммо Расулуллоҳ Алайҳис Салом ҳадисларида айтилишича, топширилган юкни тўла етказиб бермаслик ҳам мунофиқликка киради. Ҳадисда мана бундай дейилган: «Мунофиқлик белгиси учтадир: ёлғон сўзлаш, ваъдасининг устидан чиқмаслик ва омонатга хиёнат қилиш». Таъкидлаймиз — омонатга хиёнат қилиш. Илова: энг кўп йўқотиш Тошкент дирекцияси темир йўл ҳудудида юз берган — 680 минг сўм камомад бўлган. Фарғона бўлинмаси бўйича эса 665 минг сўмлик омонат юкка хиёнат қилинган.

Йўловчилар ташиш соҳасидаги аҳвол ҳам ташвишлардан холи эмас. Кўп вокзаллар қуриляпти, йўловчиларга хизмат кўрсатишда қулайлик яратиш борасида вагон деполарида аллақанча ишлар қилинаётганидан кўз юмолмаймиз. Лекин йўловчи манфаатлари юзасидан амалга оширилган ишлардан мамнунлик оз. Шаҳарлар атрофига, узоқ-узоқларга қатнайдиган поездлар жадвалига мукаммал амал қилинаётгани йўқ. Поездларнинг жўнаши, йўлда юриш вақти ва манзилга етиб келиши жадваллари тез-тез бузилаётгани ҳақида йўловчилар кўп шикоят қилишадиган бўлиб қолишди. Йўл ҳолатининг талабга жавоб бермаслиги поездларнинг вақт-бевақт тезликни чеклашига сабаб бўлмоқда. Бунақа ҳолатлар Ховос—Тошкент, Қарши — Суперфосфат, Бухоро —Навоий участкаларида тез-тез такрорланиб турибди. Шу каби сабабларга кўра, ўтган йили қарийб 850 марта жадвал бузилиши рўй берди. Умумий поездлар сонининг 10 фоизи локомотивларнинг носозлиги оқибатида манзилига кечикиб келди.

Бу ҳолат: «Фойдаси бизга-ю, зиёни сизга» деган халқ мақолини ёдга солади. Ахир эл-юртга шу алпозда «хизмат» кўрсатиш инсоф доирасида эмас-да! Агар шу аҳвол қалбдан ҳис қилинганида эди, темир йўл бошлиғининг йўловчи ташиш хўжалиги фаолиятига масъул бўлган биринчи ўринбосари Н. Эрметов фуқароларнинг социал эҳтиёжи билан боғлиқ бўлган бу ўткир масала билан жиддий шуғулланган бўлур эди. Ҳали ҳам кеч эмас. Баҳорги-ёзги мавсум яқинлашиб келмоқда. Ҳадемай йўловчилар оқими кўпаяди. Йўловчи ташиш маданияти талаблари қандай бажарилаётгани қатъий тарзда назорат остига олиниши керак. Сир эмаски, проводниклар томонидан вагонларда спиртли ичимликлар сотиш, поездлардаги бўш ўринларни яшириш, вагонларда тартиб ўрнатиш ўрнига тартиббузарлик билан шуғулланиш ҳамон давом этиб турибди.

Бозор иқтисодиёти шароитларида ишлаш темир йўл транспорти ходимлари зиммасига мураккаб вазифалар қўйиши табиий. Ишни пухта ташкил этиб, кўкламги экиш мавсуми техникаси, эҳтиёт қисмлар, уруғликларни манзилларга бетўхтов етказиб бериш, озиқ-овқат маҳсулотлари ташишни тезлаштириш каби долзарб ишлар темирйўлчилардан юксак онглилик, қатъий тартиб-интизом ва бажарилаётган иш юзасидан катта масъулиятни ҳис этиб меҳнат қилишни тақозо этади. Янги беш йилликнинг талаби шундай.

Кенгашда Ўзбекистон ССР Президенти, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи котиби И. А. Каримов нутқ сўзлади. Шунингдек, кенгашда Ўзбекистон ССР Президенти ҳузуридаги Вазирлар Маҳкамаси Раиси ўринбосари П. Нўъмонов ва СССР Темир йўллар вазири ўринбосари Б. Д. Никифоров иштирок этдилар. Кенгаш қатнашчилари мамлакатдаги барча ҳамкасбларига қарата мурожаат қабул қилиб, 17 март куни ўтказиладиган референдумда янгиланаётган Иттифоқни сақлаб қолиш, мустаҳкамлаш учун овоз беришга даъват этдилар.

Ж. ХОЛҚОСИМОВ,
«Совет Ўзбекистони» махсус мухбири.

ЭЛ ДАСТУРХОНИ ТЎКИНЛИГИ ЙЎЛИДА

МЕВА—САБЗАВОТ ВА УЗУМЧИЛИК КОНЦЕРНИ ТАШКИЛ ЭТИЛДИ

Маълумки, бундан бир неча йил аввал Ўзбекистон ССР Мева-сабзавот вазирлиги тугатилганди. Йирик ташкилот майда бўлакларга бўлиниб кетди. Оқибатда халқимиз дастурхонини мева-сабзавот, узум, картошка, полиз маҳсулотлари билан таъминлашда бирмунча қолоқликка йўл қўйилди. Соҳага раҳбарлик қилишда ўзибўларчилик, ўзбошимчалик юз берди. Натижада йиллик режалар кўнгилдагидек уддаланмас, маҳсулот етиштирувчилар билан уни қайта ишловчилар ўртасидаги доимий узвий алоқалар бузилиб, дўконлардан маҳсулот топиш амри-маҳол бўлиб қолди. Бозорлардаги нарх-наво эса кундан-кунга кўтарилиб борди.

Эндиликда бундай чалкашликларга йўл қўйиб бўлмайди. Зеро, бутун мамлакатимиз бозор иқтисодиётига ўтиш арафасида турган ҳозирги шароитда бу ишга панжа орасидан қараш ярамайди. Соҳада кескин бурилиш ясаш вақти етди. Ҳолбуки, тармоқ ўзининг ягона хўжайинига эга бўлсагина бунга эришиш мумкин эди. Шу боис Ўзбекистон ССР Президентининг ташаббуси билан бу ишга раҳбарликни такомиллаштириш, уни янги поғонага кўтариш мақсадида Ўзбекистон ССР Вазирлар Маҳкамаси ҳузурида мева-сабзавот ва узумчиликка ихтисослаштирилган «Узплодоовощвинпром» давлат кооператив концерни тузилди.

Куни кеча Тошкентда бўлиб ўтган соҳа мутахассисларининг таъсис мажлисида шу масала кўриб чиқилди. Унда иштирок этган жамоа ва давлат хўжаликлари раҳбарлари, мутасадди ташкилотлар вакиллари тармоқни ривожлантириш борасида ўз фикр ва мулоҳазаларини ўртага ташладилар. Масалан, Тошкент шаҳар деҳқончилик саноати бирлашмаси раиси Сергей Тошқулов кейинги пайтда тўпланиб қолган муаммолар ҳақида гапириб, шундай деди:

— Айни вақтда Тошкент аҳолиси 2,5 миллион кишига яқинлашиб қолди. Келди-кетдилар билан аҳоли сони уч миллиондан ошмоқда. Шунча одамни мева-сабзавот билан таъминлашнинг ўзи бўлмайди. Биз ҳозирча бу ишни бир амаллаб бажариб турибмиз. Аммо йўлимиздаги айрим тўсиқлар ҳаракатларимизни чиппакка чиқариши мумкин. Бизга қарашли хўжаликлар мўл-кўл ҳосил етиштирганлари билан уни аҳолига етказиб бериш тобора қийинлашиб бораётир. Яъни идиш масаласи ҳануз ҳал этилгани йўқ. Оқибатда юзлаб тонна маҳсулот даланинг ўзида чириб кетяпти. Ҳозир эртаки экинларни экиш қизғин. Худди шу паллада уч минг тонна плёнка керак. Лекин ҳозиргача шунинг учдан бирини ҳам олмадик.

Самарқанд вилояти мева-сабзавот ишлаб чиқариш бирлашмаси раиси Абдушукур Муҳамадқулов, Қашқадарё вилояти мева-сабзавот ишлаб чиқариш бирлашмаси раиси Зариф Бурхонов эл дастурхонини тўкин қилиш йўлида соҳани ривожлантиришга эътиборни кучайтириш, унинг моддий-техник жиҳатдан таъминланишини яхшилаш зарурлиги хусусида ўз мулоҳазалари билан ўртоқлашдилар.

Ғалаба районидаги «Огонёк» давлат хўжалиги заводи директори Зикрилла Раҳматуллаев, Андижон шаҳар мева-сабзавот савдоси идораси директори Усмон Муҳаммадохунов, Қўқон вино заводи директори Атҳамжон Алимов ва бошқалар боғбон ва соҳибкорлар олдида турган долзарб вазифалар тўғрисида фикр алмашдилар.

Таъсис мажлисида ташкилий масала кўриб чиқилди. Илгари Ўзбекистон ССР Олий Кенгаши Аграр масалалар ва сув хўжалиги қўмитаси раиси бўлиб ишлаган А. Х. Тошкенбоев янги ташкил этилган Ўзбекистон ССР Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги мева-сабзавот ва узумчиликка ихтисослаштирилган «Узплодоовощвинпром» давлат кооператив концернининг раиси этиб сайланди.

Шундай қилиб, янги концерн ташкил этилди. Энди аҳолини мева-сабзавот, полиз, узум ва бошқа маҳсулотлар билан таъминлашда концерн қандай ишларни амалга оширади, буни вақт кўрсатади. Янги ташкилотнинг режалари ҳозирча яхши таассурот қолдирмоқда.

Таъсис мажлисида Ўзбекистон ССР Президенти ҳузуридаги Вазирлар Маҳкамаси Раисининг биринчи ўринбосари И. Ҳ. Жўрабеков иштирок этди ва нутқ сўзлади.

Ю. ЗИЁДОВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

СССР Олий Кенгашининг 1991 йил 17 мартда СССР референдумини ўтказишни уюштириш ва таъминлаш чоралари ҳақидаги қарорининг қандай бажарилаётганлиги тўғрисида

(Давоми. Боши биринчи бетда).

бутун совет халқи муҳокамаси ва овозига қўйилган бош масалага жавоб бермаслиги таъкидлансин.

Тегишли республикаларнинг давлат ҳокимияти олий органлари дарҳол СССР референдумини ўтказувчи комиссияларни тузиш чораларини кўрсинлар, шунингдек, фуқароларнинг умумхалқ овоз беришида иштирок этиш ҳуқуқини таъминлашга халақит бераётган барча ғовларни тугатиш чораларини кўрсинлар.

3. Халқ депутатлари Советлари ва фуқароларнинг мурожаатлари муносабати билан белгилаб қўйилсинки, шу вақтгача референдум ўтказувчи республика марказий комиссиялари тузилмаган республикаларда халқ депутатлари район, шаҳар, шаҳардаги район, посёлка ва қишлоқ Советлари мустақил равишда участкалар ва округлар ташкил этишга, СССР референдумини ўтказувчи округ ва участка комиссияларини тасдиқлашга ҳақлидирлар.

Корхоналар, муассасалар ва ташкилотлардаги меҳнат жамоалари ва жамоат бирлашмаларига участкалар, округлар ташкил этиш, шунингдек, референдумда шу меҳнат жамоалари аъзоларининг, уларнинг оила аъзоларининг, истиқомат жойида овоз бериш имкониятидан маҳрум бўлган бошқа фуқароларнинг референдумда иштирок этишини таъминлаш учун ана шу жамоалар ва жамоат бирлашмалари вакилларидан референдум ўтказувчи участка ва округ комиссияларини тузиш ҳуқуқи берилсин. Мазкур комиссияларга референдум ўтказувчи участка ва округ комиссияларининг СССР Қонунида кўзда тутилган барча ваколатлари берилсин.

Корхоналарда, муассасаларда ва ташкилотларда ишловчи фуқаролар, уларнинг оила аъзолари СССР референдумида қатнашувчи кишиларнинг асосий рўйхатига киритилади. Овоз бериш учун меҳнат жамоалари ва жамоат бирлашмалари томонидан тузилган участкага келган бошқа шахслар қўшимча рўйхатга киритилади ва уларнинг фамилияси, исми, отасининг исми ҳамда истиқомат жойи кўрсатилади.

Ушбу бандда кўзда тутилган участкалар, округлар ва комиссиялар тузилганлиги тўғрисидаги ахборот бевосита СССР референдуми Марказий комиссиясига юборилади ва у ерда рўйхатга олинади. Овоз бериш натижалари ҳам СССР референдуми Марказий комиссиясига хабар қилинади.

СССР референдуми Марказий комиссияси умуман ССР Иттифоқида овоз бериш якунларини чиқариш пайтида ушбу бандда кўзда тутилган тартибда тушган овоз бериш натижалари тўғрисидаги маълумотларни ҳисобга олади.

4. СССР референдуми Марказий комиссиясига мурожаатлар муносабати билан овоз бериш учун участкалар, округлар тузиш, СССР Олий Кенгашнинг 1991 йил 16 январдаги қарори 6-бандида кўзда тутилган СССР референдумини ўтказиш учун участка ва округ комиссияларини тузиш муддати 1991 йил 7 мартга қадар узайтирилсин.

5. Белгилаб қўйилсинки, чет эллардаги ҳарбий қисмларда, шунингдек СССР референдумини ўтказувчи республика марказий комиссиялари тузилмайдиган республикалардаги СССР Мудофаа вазирлигининг, СССР Давлат хавфсизлиги комитетининг, СССР Ички ишлар вазирлигининг ҳарбий қисмларида овоз бериш учун округлар ва участкалар ташкил этилади, участка ва округ комиссияларининг таркибини эса ҳарбий қисмларнинг қўмондонлиги тасдиқлайди. Ҳарбий қисмларда тузилган комиссияларга ана шу қисмлардаги ҳарбий хизматчилар оила аъзолари қўшимча рўйхатига истиқомат жойида овоз бериш имкониятидан маҳрум бўлган бошқа фуқароларни ҳам киритишга рухсат этилсин.

Ана шу ҳарбий қисмларда тузилган участкалар ва округларда овоз бериш натижалари умуман ССР Иттифоқи бўйича овоз бериш якунларини чиқариш чоғида ҳисобга олинади.

6. Белгилаб қўйилсинки, чет эллардаги совет муассасалари ҳузурида овоз бериш учун участкалар, шунингдек, округлар тузилади ҳамда референдум ўтказувчи участка ва округ комиссияларининг таркиби СССР элчилари томонидан тасдиқланади. Совет муассасаларида овоз бериш учун учтадан ортиқ участка бўлган тақдирда СССР референдумини ўтказувчи округ комиссиясини тузишга рухсат этилсин. Чет мамлакатларда яшаб турган СССР фуқароларининг овоз бериши натижалари участка ёки округ комиссиялари томонидан СССР ташқи ишлар вазирлигига тақдим этилади, вазирликда улар бирлаштирилиб, СССР референдумини ўтказувчи Марказий комиссияга юборилади. Умуман ССР Иттифоқи бўйича овоз бериш якунларини чиқариш чоғида ушбу маълумотлар ҳисобга олинади. СССР референдумини ўтказувчи Марказий комиссияга чет элларда яшовчи СССР гражданлари учун овоз беришни барвақт муддатларда ўтказишга рухсат берилсин.

7. СССР референдумини ўтказувчи Марказий комиссияга СССР Олий Кенгашида ушбу масалани муҳокама қилиш чоғида СССР халқ депутатлари киритган таклифлар, мулоҳазалар ва фикрларни ҳисобга олиб, зарур ҳолларда референдумни ўтказишнинг бошқа ташкилий-техникавий масалаларини ҳал қилиш ҳуқуқи берилсин.

8. СССР референдумини ўтказиш чоғида республикалар қонунларининг айрим тартиб нормалари, башарти улар Иттифоқ қонунларида СССР фуқароларига берилган ҳуқуқларни чеклаб қўймаса, қўлланилиши мумкин.

СССР референдумига қўйилган масала юзасидан овоз бериш алоҳида бюллетендан фойдаланиб ўтказилиши белгилаб қўйилсин, бу бюллетень шакли СССР референдумини ўтказувчи Марказий комиссия томонидан тасдиқланган. Бу бюллетенга қўшимча саволлар киритилишига йўл қўйилмайди.

СССР Олий Кенгаши мамлакатнинг барча фуқароларига мурожаат қилиб, СССР референдумида тарихий аҳамиятга молик масала — давлатимиз, Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи тақдири тўғрисидаги масалани ҳал қилишда фаол иштирок этишга чақиради.

СССР Олий Кенгашининг Раиси
А. ЛУКЬЯНОВ.

Москва, Кремль.
1991 йил 25 февраль.

Андижон уйсозлик комбинати қурувчилари 38 минг квадрат метрдан ортиқ 10 та уй-жой биносини қисқа муддатда қуриб битказдилар. Бу ишларни бажариш учун бунёдкорлар қарийб 5 миллион 790 минг сўмлик маблағ ўзлаштирдилар.

Айни кунларда комбинат аҳли 1991 йилнинг март ойи ҳисобига меҳнат қиляпти.

Ҳозир қурувчилар 70 квартирали турар-жой биносида пардозлаш ишларини олиб боришмоқда. Улар ушбу бинони март ойининг биринчи ўн кунлигида фойдаланишга топширишмоқчи.

СУРАТДА: комбинатнинг тайёр маҳсулотлар цехи ишчиси Н. Орзиқулов.

Т. ҒАФУРОВ олган сурат.

• Форс кўрфази:

ҲАМОН ТАНГЛИК

Мана, бир ярим ойдан бери қадимий араб ерларида инсон қони беҳуда тўкилмоқда. Ҳозирги замон даҳшатли қуроллари кўплаб миқдорда ишлатилиши ниҳоятда хавфлидир. Уруш борган сари хавфли тус олаётир.

Маълумки, ўтган йил август ойида Ироқ Қувайтни босиб олиб, уни ўзининг 19-вилоятига айлантирди, Қувайт деган иборани Бағдодда ишлатилмай қўйилди. М. С. Горбачевнинг шахсий вакили академик Е. М. Примаковнинг Бағдодга сафаридан сўнг Ироқ президенти Саддам Ҳусайн расмий ҳолда Қувайт иборасини ишлатишга ўтди. Бу маълум даражада Саддам Ҳусайн позициясида ўзгаришлар содир бўлаётганлигини билдирар эди. Бунга нималар сабаб бўлди? Биринчидан, Ироқ президенти ўйлаган кўп нарсалар ўзини оқламади. У, уруш Қувайтда бўлади, Ироққа тегилмайди, деб ўйлаган эди. Аммо, АҚШ, кўп миллатли кучлар Ироқни нишонга олдилар. Уларнинг самолётлари 100 минг мартадан кўпроқ учиб, Ироқ қўшинлари турган жойларга ракета ва бомбалар ташлашди. Оқибатда Ироқнинг кўплаб ҳарбий иншоотлари, кўприклари, йўллари, аэродромлари қаттиқ шикастланди, армияни бошқариш системалари ишдан чиқарилди.

Саддам Ҳусайн агар уруш бошланса, Исроилни урушга тортиш ва шундай қилиб, бу урушни арабларнинг Исроилга қарши, Фаластин ерларини, Жулон тепалигини озод қилиш урушига айлантириш нияти бор эди. Исроил осмонида Ироқнинг бир неча бор «Скад» ракеталари пайдо бўлишига қарамай, Исроил урушга аралашмади. Оқибатда Ироққа қарши уюшган 28 давлат позициясини ўзгартириш имконияти туғилмади. Араб давлатларининг Исроилга қарши ҳаракати пайдо бўлмади. Булардан ташқари, Саддам Ҳусайн, уруш АҚШ биринчи тобутни қабул қилгандан кейин бошланади, деб кўп гапирди. Бунда у америкаликларнинг ва бошқа халқларнинг урушга, қон тўкилишига қарши намойишларига умид боғлаган эди. Бироқ, америкаликларнинг 80 фоиздан кўпроғи ҳанузгача бу урушни, Форс кўрфазидаги Буш сиёсатини маъқуллаб турибди.

Тинчлик йўлидаги бир ҳафта давом этган фидоийлик М. С. Горбачев ва Саддам Ҳусайннинг бир-бирини тушунишига, Ироқ қўшинларининг сўзсиз Қувайтдан чиқиб кетишга қарор қилинишига олиб келди. Агар совет ташаббуси охирига етказилганда, бу минтақада тинчлик қарор топган бўлар эди. Бу Қувайтнинг мустақил, суверен давлат сифатида тикланганлигини, Ироқ яхлит ва шу региондаги кучли давлатлардан бири сифатида фаолият юритишини ҳамма араб давлатлари музокаралар орқали ўз ораларида пайдо бўлган низо ва жанжалларни битириш, Фаластин масаласини ечиш йўлига ўтишни, регионда хавфсизлик системасини вужудга келтириши мумкин эди.

Афсуски, бу реалистик йўл АҚШ ва унинг иттифоқчилари томонидан рад этилди. Форс кўрфазида уруш янги поғонага кўтарилди, қуруқлик қўшинлари ўтган шанба куни жангга кирди, қирғинбарот уруши АҚШнинг айби билан бошлаб юборилди. Энди масала анча чигаллашди. АҚШ БМТ Хавфсизлик Кенгаши берган мандатни, Эрон, Совет Иттифоқи ташаббусларини инкор этиб, Ироқнинг адабини бериб қўйишга астойдил киришганлигини намойиш этмоқда. АҚШда ҳозирги кунда Форс кўрфазида уруш якунлангач, қандай вазият вужудга келиши ҳақида кўп гапирилмоқда ва ёзилмоқда. Бу борада «Вашингтон пост» ва «Нью-Йорк таймс» газеталари карвонбошилик қилмоқдалар. Бу газеталар саҳифаларида СССРнинг ташқи сиёсатини бузиб кўрсатувчи туҳматдан иборат мақолалар ҳам пайдо бўла бошлади. Бизнинг сиёсатимизни «совуқ уруш» даври руҳи билан тенглаштирмоқчилар. Маълумки, Совет Иттифоқи ташқи сиёсатидаги қайта қуриш, сиёсий тафаккурдаги реалистик йўл, янги тинчлик фалсафаси кучлар нисбатини тубдан ўзгартириб юборди, душман образини яратиш, блоклар ва турли лагерь системалар сиёсати ўрнига бир-бирини ҳурмат қилиш, ишонч, кенг ҳамкорлик йўлини очиб берганлиги жаҳон аҳлига аёнку. Ахир, бизнинг сиёсат кучи билан «совуқ уруш» даврига якун ясалмадими? Европа хонадонига асос солинмадими? Қуролланиш пойгаси чеклаб қўйилмадими?

Дарҳақиқат, Форс кўрфазидаги воқеалар шахсий манфаат умумий манфаатлардан устун қўйилаётганлигини тасдиқламоқда. АҚШ ўз манфаатини ўзга халқларни қириб юбориш йўли билан ҳимоя қилишга тайёр эканлигини яна намойиш этмоқда. Бунга ҳозир АҚШда қайд этилаётган, яъни «ғалаба» энг камида беш элемент ёки бешта мақсаднинг бажарилиши кўзда тутилаётганлигини мисол қилиб келтириш ўринлидир.

Биринчи элемент ёки мақсад, АҚШ маъмуриятининг фикрича, Ироқ ҳарбий инфраструктураларини тўлиқ мажақлаб ташлашдир. Шундай қилиб, Ироқ узоқ йиллар ўз чегарасидан ташқарида, куч ишлатиш имкониятидан маҳрум бўлиши ёки оддий қилиб айтганда, унинг ҳарбий қуввати бутунлай йўққа чиқарилиши керак.

Иккинчи элемент ёки мақсад Ироқнинг Қувайтдан тўлиқ чиқиб кетишидан, БМТнинг шунга даъват этувчи 12 та резолюцияси бажарилишини таъминлашдан иборат. Бу мақсадни амалга ошириш, Қувайт шоҳлик салтанатига шайхни қайтариб келиб ўтқазиб қўйиш ва шу йўл билан Қувайтни ким бошқаришига актив аралашиш, яъни бу ерда АҚШга, БМТга ишонч ва ҳурматни тиклашга эришиш кўзда тутилмоқда. Бу мақсад империализмнинг босқинчилик, таловчанлик хусусиятини ёрқин очиб беради. Араб давлатларини парчалаб, унинг бойлигига, айниқса, нефтга эга бўлиш ва қолаверса Араб—Исроил уруши, Яқин Шарқдаги кўп тангликларда ўз нуфузини йўқотиб қўйган АҚШ ва БМТ фаолиятини араблар олдида оқлашдан иборатдир.

Учинчи элемент ёки мақсад кўрфазда кучларнинг янги мустаҳкам мувозанатини таъминлашдан иборат эмиш. Маълумки, тарихан кўрфазда иккита йирик давлат, яъни Эрон ва Ироқ аҳолиси, иқтисодий ресурслари, илм-фан даражаси, кучли армияси билан бошқа араб давлатларидан устунлик қилиб келган. Сўнгги йилларда Қувайт кўпроқ АҚШга суяниб, уни кучига умид қилиб келди. Уфқ ортидан қўллаб туриш пуч эканлигини Саддам Ҳусайн Қувайтни босиб олиш билан намойиш этди. Энди АҚШ бирорта бошқа давлат уфқ ортидан раҳбарлик қилишига йўл қўймаслик, Ироқ урушдан енгилиб чиққач, унинг ўрнини Эрон эгаллаб олмаслиги учун бу районда америкаликлар бўлишига интилмоқда.

АҚШ давлат секретари Ж. Бейкер кўп маротаба таъкидлаганидек, АҚШ Форс кўрфазида уруш тугагач, вазиятни назорат қилиб турадиган «Хавфсизлик системаси»ни ташкил этишга ёрдам беради. Бу система Америка қуруқлик қўшинлари ҳарбий ҳаво кучлари, ҳарбий денгиз кучлари қисмларини шу районда бирор ой ёки бир неча йил қолишини ўз ичига олади. Ҳатто АҚШ Яқин Шарқ НАТОсини тузишни ҳам режалаштирмоқда. Булардан ташқари АҚШ икки томонлама шартномаларга, яъни АҚШ-Саудия Арабистони — Миср, Форс кўрфази давлатлари ўртасидаги ўзаро ҳамкорликка эришишга ҳам ҳаракат қилмоқда. Булардан мақсад, шундай кучни вужудга келтиришки, у Эрон ва Ироқнинг кучайиб кетишига асло йўл қўймаслиги лозим. Шу билан бирга, АҚШ БМТнинг Ироққа қурол-яроғ бермаслик тўғрисидаги эмбаргосининг доимий ҳолда сақлаб қолишини ҳам талаб қилмоқда. Бу унинг **тўртинчи мақсади** бўлса, **бешинчи элементи ёки мақсади** — нефтга холисона нархни тиклашдир. «Ғалаба, — дейди АҚШ нефть компаниясига қарашли «Петри Паркмен энд кампани» ҳайъати раиси Томен Петри, — кўп муаммоларни келтириб чиқаради. Бир томондан, Ироққа шундай ҳарбий талофат етказиш керакки, келажакда у Саудия Арабистони ва Қувайтга нефть баҳосини ошир, деб дўқ-пўписа қилолмасин. Бошқа томондан Саудия Арабистони ва Қувайт ўз навбатида Ироқни жазолаш, Эронни нефть бозорига қўймаслик мақсадида ҳаддан ташқари кўп нефть маҳсулотлари ҳам ишлаб чиқармасин. Демак, Америка нефть корчалонларидан бири, уруш АҚШга катта манфаат келтиришига эришишни, нефть сиёсатида АҚШга қулай имкониятлар туғдирилишига очиқ интилмоқда. Бу фикрлар ва мулоҳазалар Форс кўрфазида уруш ҳаракатлари тугагандан кейин амалга ошириладиган тадбирлар. Ҳозир эса бу регионда даҳшатли кунлар бошдан кечирилмоқда. АҚШнинг «Бостон глоб» газетасининг ёзишича, ядро қуролини ишлатиш хавфи ҳам мавжуд. Чунки АҚШ бу районга 600 та ядро бомбаси келтирган, улар авианосецларда ўрнатилган. 100 та ядро бомбаси «Томагавк» қанотли ракеталарида, 300 таси артиллерия снарядларида жойлашган бўлиб, Туркиядаги ҳарбий базаларда шай ҳолда турибди. Америка қўмондонлиги режаларида агар Ироқ химия қуроли ишлатса, унга қарши кичик кувватдаги ядро ҳужумини амалга ошириш ҳам кўзда тутилмоқда. Совет ҳукуматининг Баёнотида Форс кўрфазида қирғоқдаги қўшинларнинг Қувайтни озод қилиш учун жангга кирганлиги[illegible] умид қиламиз.

Э. ҲАНИТБОЕВ,
тарих фанлари номзоди.

ТАЙЁРГАРЛИК

(Давоми. Боши биринчи бетда).

хўжаликларида коммунистлар билан бўлиб ўтган учрашувлар ҳақида сўзлаб берди. Ҳамма жойда бўлажак референдум тўғрисида гапиришаяпти.

Ушбу масалани муҳокама қилишда қатнашган КПСС Марказий Комитетининг котиби О. С. Шенин референдумга тайёргарлик юзасидан амалга оширилаётган ишлардаги умумий камчиликни кўрсатиб ўтди — бу иш кўпинча КПССнинг иқтисодий аҳволни барқарорлаштиришга доир позициясини тушунтириб бериш билан боғлаб ўтказилмаяпти. Шу муносабат билан компенсация тўлашнинг аҳамиятини тушунтиришда партия ташкилотларининг иштирок этиши, аҳолининг барча табақаларига, айниқса ижтимоий жиҳатдан ҳимоя қилинмаган қисмига ғамхўрлик ва эътибор кўрсатиш алоҳида аҳамиятга эга бўлади.

КПСС Марказий Комитетининг котиблари П. К. Лучинский билан В. А. Купцов муҳокама қилинаётган ҳужжатни мамлакат партия ташкилотларида референдум муваффақиятли ўтказилишини таъминлаш юзасидан вужудга келган конкрет иш шаклларини аниқлаш билан тўлдириш истагини айтдилар.

В. А. Ивашко муҳокамага якун ясаб, Чувашия республика партия комитети сиёсий фаолликни ошираётганлигини, республикада ўз таъсирини кучайтираётганлигини таъкидлади. Республика комитети ва мамлакатнинг бошқа партия комитетлари эгаллаган аниқ-равшан позиция туфайли бундай таъсирни кучайтириш мумкин бўлди. КПСС Марказий Комитети Бош котибининг ўринбосари ҳужжатни барча партия комитетлари СССР референдумига тайёргарлик кўриш ва уни ўтказишда, ССР Иттифоқини сақлаб қолиш ва янгилаш зарурлигини тушунтиришда ҳар бир коммунистнинг иштирок этишига доир конкрет чора-тадбирларни белгилаб олиши лозим бўлган банд билан тўлдиришни таклиф қилди.

Котибият мажлисида КПСС Марказий Комитети фан-маориф ва маданият комиссиясининг раиси И. Т. Фролов шу комиссиянинг мажлиси тўғрисида ахборот берди. Мажлисда Ватанимиз фанининг аҳволи, КПСС XXVIII съездининг «КПССнинг маориф, фан ва маданият соҳасидаги сиёсати тўғрисида»ги қарорини амалга ошириш билан боғлиқ муаммолар кўриб чиқилди. Ахборотни муҳокама қилишда КПСС Марказий Комитетининг котиблари Б. В. Гидаспов, А. С. Дзасохов, В. А. Купцов, Г. В. Семенова, В. М. Фалин, КПСС Марказий Комитети Котибиятининг аъзоси И. И. Мельников қатнашдилар.

КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИНИНГ МАТБУОТ МАРКАЗИ.

ҲАҚЛИ ТАЛАБ

• Мавсум яқин, шаймисиз?

Хўжайли районида ҳар йили 42—44 минг тонна пахта, кўплаб гўшт, сут, тухум, пилла, сабзавот, полиз, мева ва бошқа маҳсулотлар ҳам тайёрланади. Район хўжаликларида 1824 та ҳар хил маркадаги трактор, 373 плуг, 212 сеялка, 432 культиватор, 142 та кўсак чувиш, 156 та кўсак узиш, 246 та насос ва бошқа турдаги восита бор. Албатта мавсум даврида улардан ўз навбатида унумли фойдаланишга ҳаракат қилинади. Бироқ ремонт қилиш ва созлашга келганда уларга яқиндан ёрдам берадиган корхона ёки ташкилотнинг ўзи йўқ.

Қорақалпоғистон «Агроснабремонт»нинг ремонт-ишлаб чиқариш корхонасига қарашли устахона бор эди. Лекин бу устахона ишини тубдан яхшилаймиз, деган баҳона билан Нукус ремонт заводига филиал қилиб берилди. Оқибатда иш яхшиланиш ўрнига йилдан-йилга ёмонлашиб бормоқда. Филиал жамоа ва давлат хўжаликларига техникаларни ремонт қилишда кўп ишлатиладиган эҳтиёт қисмларни тиклашда амалий ёрдам кўрсатмаётир. Шу боис Ворошилов ва Охунбобоев номидаги, «Ленин байроғи», Ленинобод, Хўжайли ва бошқа давлат ва жамоа хўжаликлари механизаторлари дардимизни кимга айтамиз, деб бошлари қотган. Кўпчилик ётиб қолгунча, отиб қол, деганларидек оддий бир детални тайёрлаш ва пайвандлаш учун саноат корхоналарига, заводларга югуриб юришибди. Ҳатто айрим тракторчилар ўз ҳисобларидан пул тўлаб, зарур деталларни тайёрлаш ва пайванд қилишга мажбур бўлмоқдалар.

— Ремонт-ишлаб чиқариш корхонасининг Нукус ремонт заводига филиал қилиб берилиши районимиз учун жуда катта зарар бўлди, — деди Охунбобоев номли жамоа хўжалиги слесари Турсунбой Худойберганов. — Бозор иқтисодиёти муносабатларига ўтиш даврида бу камчиликлар яна ҳам чуқурроқ сезилмоқда. Масалан, бизнинг хўжалигимизда оддий дастгоҳ ҳам йўқ. Агар ремонт-ишлаб чиқариш корхонасининг устахонаси ўзимизда бўлганда эди, қийналиб қолмаган бўлар эдик. Кўкламда фойдаланиладиган плуг, сеялка ва бошқа техника турларининг ремонти суст кетмасди.

Район агросаноат уюшмаси раиси С. Холбоев, ремонт-ишлаб чиқариш корхонаси раҳбари Р. Исмоиловлар: икки йилдан бери устахонани қайтариб бериш ҳақида мурожаат қилмаган ташкилотимиз қолмади. Лекин бирон бир ижобий ва амалий ёрдам ололмадик. Энди кимга ва қаерга мурожаат қилсак экан, деб турибмиз. Ремонт-ишлаб чиқариш корхонаси келган техника, эҳтиёт қисмларни давлат ва жамоа хўжаликларига сотишдан бошқа хизмат кўрсата олмаяпти, — дейишди.

Бу масалани «Қорақалпоқглавагроснабремонт» раҳбарлари ҳам Қорақалпоғистон жумҳурияти қишлоқ хўжалиги вазирлиги ҳам ҳал этолмаяптилар. «Узглавагроснабремонт» бошлиғи В. А. Короткий ҳам бу ишга бефарқ қарамоқда.

Агар аҳвол шу йўсинда давом этадиган бўлса, мавжуд техникаларнинг ҳоли нима кечади? Бу муаммони тезроқ ҳал этиб, устахонани ўз эгаларига қайтариш керак. Район раҳбарларининг, механизатору пахтакорларнинг талаби шу.

Р. ЕШИМБЕТОВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

● Ҳалим Давлатов рафиқаси Валентина Степановна билан қирқ йилдирки, бирга яшаб, фарзандларини меҳр билан тарбияламоқда. Аҳиллик ва тотувлик, биродарлик оила аъзолари обрўсига-обрў қўшди.

Бундан эллик беш йил муқаддам Валентина Степановна ота ва онаси билан Наманганга кўчиб келган эди. Уларни бу ерда самимий кутиб олишди, аҳоли уларга уй-жой қуришда қўлдан келганча кўмаклашди. Ҳозир қардошлар Ўзбекистонни она диёр деб, фахр ила тилга олишади. Эл-юрт хизматини беками кўст бажаришга интилишади.

Катта оила аъзолари яқинда Ҳалим аканинг 70 ёшини нишонлашади. Шу боисдан ҳам бу хонадонга меҳмонлар тез-тез ташриф буюришаяпти.

Ўзбекистон Ахборот агентлиги сураткаш мухбири А. Ковтун оила аъзолари ҳаётидан лавҳаларни лентага туширди: 1. Оила аъзолари жам бўлганда. 2. Ёшлик йилларини эслаб...

● ЛУҚМА

НОМСИЗ КЎЧАЛАР

Ҳам қувонч, ҳам ажабланиш туйғуларимни изҳор қилмоқчиман. Республика Президенти Фармони билан деҳқонларга шахсий иморатлар қуриб олишлари учун ер ажратиб берилаётганидан ҳамма хурсанд.

Бу хайрли ишнинг дастлабки қувончларидан баҳраманд бўлганлар кўпайиб бормоқда. Хоразм вилоятининг Ҳазорасп районидаги «Октябрь» жамоа хўжалиги ҳудудида қурилиш жадаллашиб кетди. 800 ўринли мактаб, 180 ўринли болалар боғчаси, тиббий ёрдам кўрсатиш пункти бўлган бутун бошли посёлка бунёд қилинди. Юзлаб оилалар ҳовли тўйлари ўтказишди.

Янги даргоҳ тобора шаҳар тусига кириб боряпти. Бу ерда кўплаб кўчалар очилди. Улуғ Ватан урушида ҳалок бўлган жангчиларга бағишлаб ўрнатилган ёдгорлик қўрғонида 92 жангчининг муборак номи ҳам ёзиб қўйилган. Афсуски, янгидан юзага келган кўчаларнинг номи йўқ. Бу эса алоқа ишларида ноқулайликлар келтириб чиқаряпти. Истардикки, ушбу кўчаларга Улуғ Ватан урушида жон фидо қилган ҳамқишлоқларимиз номлари берилса, айни муддао бўлур эди. Етишиб келаётган ёш авлод бу муборак ном эгалари билан ҳамиша фахрланиб юрган бўлур эди.

Энди бу ёғи район раҳбарлари эътиборига ҳавола.

Р. РЎЗМАТОВ,
«Совет Ўзбекистони» жамоатчи мухбири.

ҲОДИСАЛАР ХРОНИКАСИ

● МОСКВА

СССР Давлат божхона назорати бош бошқармасидан хабар қилишларича, СССР ва Буюк Британия божхона хизматлари биргаликда ўтказган тадбирлар натижасида қорадори ташувчи ушланди. У гиёҳвандлик авж олган минтақадан Лондонга Москва орқали ғайриқонуний равишда кетаётган эди. Ундан икки килограмм қорадори тортиб олинди.

● УФА

Икки ўринли ЯК-52 машқ самолёти билан бошқа самолётдан сакраган парашютчи тўқнашиб кетди. Натижада бир киши ҳалок бўлди, икки киши касалхонага ётқизилди. Фалокат сабаблари аниқланмоқда.

● РИГА

Эстониянинг ўтган ҳафтада Сенегал ҳарбий кемаси ҳибсга олган «Секстан» кемаси озод қилинди ва у балиқ овлашга киришди. Ғарбий хавза балиқчилик саноати уюшмасидан шундай хабар қилдилар. Кема капитани Сенегал иқтисодий зонасини бузганликда айбланган эди, бироқ кема Дакарда мажбур қилиб ушлаб турилган вақтда у ўзининг айбсизлигини исботлашга муваффақ бўлди.

[ТАСС мухбирларининг хабарларидан].

ИНСОНПАРВАРЛИК ЁРДАМИ ҚАНДАЙ ТАҚСИМЛАНМОҚДА?

Тошкентда Ўзбекистонга келаётган инсоний ёрдамни тақсимлаш республика комиссиясининг мажлиси бўлди.

Келаётган юклар қандай қабул қилиб олинаётгани ва улар қандай қилиб санитария-эпидемиология текширувидан ўтказилаётгани тўғрисидаги ахборот тингланди. «Правда Востока» ва «Ташкентская Правда» рўзномалари эълон қилган мақолаларида ёрдамга берилган нарсаларни тақсимлаш тўғрисида нохолис фикрлар билдирилгани таъкидланди.

Ҳозирги пайтда Ҳиндистондан келган 32 тонна озиқ-овқат маҳсулоти ва дори-дармон санитария хизмати текширувидан ўтди. Комиссия уларни тақсимлаш тўғрисида қарор қабул қилди. Озиқ-овқат маҳсулотлари жумҳурият вилоятларидаги ҳамда Қорақалпоғистондаги интернат-уйларга юборилади, шунингдек Афғонистонда ҳалок бўлган жангчиларнинг оилалари ўртасида тақсимланади. Дори-дармонларни Сурхондарё ва Сирдарё вилоятларидаги шифохоналарга беришга қарор қилинди. Бу вилоятларда дори-дармонларга эҳтиёж жуда катта эканлиги сезилмоқда.

Ҳозир Ҳиндистондан келган юкнинг яна 32 тоннаси текширувдан ўтмоқда. Бундан ташқари, Тошкентга, совет немисларининг «Уйғониш» жамияти номига 37 тоннага яқин юк келди. Бу юк ўз эгасига топширилди ва текширилганидан кейин уни жамият вакиллари тақсимлайдилар.

Мажлисда Ўзбекистон ССР Вазирлар Маҳкамаси Раисининг ўринбосарлари Ў. Қ. Исмоилов ва Э. С. Самандаров қатнашдилар.

(ЎзТАГ).

ФАХРИЙЛАР ШИРКАТИ ҲАРАКАТДА

• БОЗОР ИҚТИСОДИЁТИ ВА ҲАЁТ

Мамлакатимизда бозор иқтисодиётига ўтиш реал ҳақиқатга айланди. Бундай шароитда халқнинг кам таъминланган табақалари, хусусан пенсионерлар, уруш ва меҳнат фахрийларининг ижтимоий ҳимояланишини таъминлаш ҳам ўз-ўзидан бўладиган иш эмас. Лекин қараб турган билан иш битмайди. Изланиш, интилиш керак. Ана шу нуқтаи-назардан олиб қарасак, Оҳангарондаги Улуғ Ватан уруши ва меҳнат фахрийлари район ҳамда шаҳар Кенгаши кўрсатаётган фаолият таҳсинга лойиқ.

Кенгаш яқинда ўз мустақил ширкатига эга бўлди. Илгаритдан фаолият кўрсатиб келган «Наргиз» ширкати Хонобод кичик корхонасига айлантирилиб, фахрийлар ихтиёрига берилди. Бу ерда аввал 27 нафар киши ишлаган бўлса, ҳозирги кунда яна ўттизга яқин қария ширкатга аъзо бўлиб қўшилди. Вера Коломина, Бекмурод Абдусаломов, Павел Грязнев сингари уруш ва меҳнат фахрийлари ширкатда ўзларининг иккинчи меҳнат фаолиятларини бошлаб юбордилар. Бой ҳаётий ва ишлаб чиқариш тажрибасига эга бўлган бу фахрийларнинг корхонага ишга келиши туфайли ишлаб чиқариш ҳажми ҳам икки ҳисса ортди.

— Албатта, ширкатда фахрийларнинг меҳнат шароитини яхшилаш учун барча имкониятлар яратиб берилади, — дейди кенгаш раиси Мажид Давронов. — Улар шартнома асосида уйларида ҳам ишлашлари мумкин. Бизда йигирма етти хил касб эгалари газ ўтказиш, уйларни таъмирлаш, сув қувурлари ўтказиш, ярим фабрикатлар тайёрлаш, кўпгина турдаги халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқариш билан шуғулланадилар. Турли касбларга ўқитиш учун курслар ҳам очиш ниятимиз бор. Ҳозирнинг ўзида рассомлар, тикувчилар ва тўқувчилар фаол ҳаракат қилишиб, кўплаб ишларни бажаришяпти.

Фахрийлар ширкати икки юк машинаси ва бир автобусга эга. Бу машиналарнинг ҳайдовчилари ўз имкониятларини ҳисоблаб кўриб, аҳолига пуллик хизмат кўрсатишни йўлга қўйиш ҳаракатида юришибди. Ҳозирча Оҳангарон-Телов маршрути бўйича автобус қатнови ташкил этиш кўзда тутиляпти. Шунингдек, қариялар чет элларга саёҳатлар ташкил этиш борасида ҳам аҳолига ўз хизматларини таклиф этишмоқда.

Шу кунларда ширкат ёрдамчи хўжалигида бир неча қорамол парвариш қилиняпти. Фахрийлар яқин келгусида қорамоллар сонини 50 бошга етказишга, янги кичик ферма ташкил этишга аҳд қилишган. Бу иш амалга ошса, ширкат аъзоларини сут ва гўшт билан таъминлаш имконига эга бўлинади. 10 гектар майдонда эса кўкламги экиш-тикиш мавсуми учун тараддуд кўриб қўйилган. Ширкатчи қариялар ҳозирги кунда «Оҳангарон» совхозидан яна 30 гектар ер олиш учун шартнома тузишди. Бу майдонларда сабзавот, картошка, резаворлар ва турли хил кўкатлар етиштирилади, майдоннинг бир қисми мевали боққа айлантирилади.

Айни пайтда фахрийлар кенгаши районнинг турли хўжаликларида ҳам яна бир неча ана шундай ширкатлар тузишни режалаштирмоқда. Бу йўл билан ҳам пенсионерлар иш билан таъминланади, ҳам иқтисодиётга ҳисса қўшилади. Ширкатлардан тушган даромаднинг 15 фоизи Кенгаш ихтиёрига ўтказилиб, улар асосан кам даромадли оилаларга, уруш ва меҳнат фахрийларига ёрдам тариқасида бўлиб берилади.

Н. АБДУРАСУЛОВ.
Тошкент вилояти.

Диққат: янгилик

«Ўзбекистон ССР давлат тили ҳақида»ги қонун талабларини амалга оширишда асосий масалалардан бири — рус тилида сўзловчи кишиларнинг ўзбек тилини ўрганиш истагини қондириш бўлса, иккинчиси ўзбек тилида сўзлашувчиларнинг нутқ маданиятини ва саводхонлигини оширишдир. Бунинг учун, биринчи навбатда, мактабдан бошлаб тил ўқитиш усулларини ва умуман, тил таълимини такомиллаштириш масалаларининг долзарблигини ҳеч ким инкор этмаса керак.

Ана шу масалаларни ҳал қилишни тезлаштириш мақсади-

ТИЛ ТАЪЛИМИ БЎЙИЧА ОЙНОМА

да Халқ таълими вазирлиги томонидан янги илмий-методик нашр — «Мактабда ўзбек, рус тиллари ва адабиёти» ойномаси таъсис этилди. Бу ойнома қарийб ўттиз йилдан бери чиқариб келинган «Русский язык и литература в узбекской школе» мажалласи асосида ташкил топди.

Икки тилда чоп этиладиган бу ойномада таълимнинг барча босқичларида тил ва адабиётни ўқитиш масалаларини ёритиб бориш мўлжалланган.

Яқинда бу ойноманинг биринчи сони босмадан чиқди. Ундаги «Қайта қуриш муаммолари» сарлавҳали мақолада жумҳуриятимиз ўқитувчиларининг конференциясида кўтарилган тил ва адабиёт ўқитишдаги муаммоли масалалар ва уларнинг ечилиши ҳақидаги фикр-мулоҳазалар баён қилинган.

Ойноманинг «Адабий меросимиз хазинасидан» ва «Донишмандлар сарчашмаси» рукунлари остида қатор мақолалар эълон қилинган.

Бундан буён муштарийларни тилимиз тарихининг бебаҳо жавоҳирлари билан таништириб бормоқчимиз.

Ойномамизнинг яна бир саҳифаси «Қонун ва ижод» деб аталади. Бунда асосан ўзбек тилида иш юритиш ҳамда жумҳурият Атамалар қўмитаси томонидан тасдиқланган ва муҳокамага қўйилган атамалар юзасидан фикр-мулоҳазалар баён этилади.

Ойномамизнинг рус тилида чоп этиладиган иккинчи қисми ўзбек мактабларининг ўқувчиларига рус тилини ўргатиш масалаларига бағишланган. Аммо бу қисмда бериладиган кўпгина материалларни она тили ва адабиёти ўқитувчилари ҳам қизиқиш билан ўқишлари мумкин. Чунки, умуман, барча тилларни ўрганишда кўпгина умумий масалалар бор. Масалан, дарснинг янгича усуллари, кўргазма қуроллари, таълимнинг техника воситалари ҳамда компьютерлардан фойдаланиш кабилар шулар жумласидандир.

Қуйидагиларни эслатиб ўтмоқчимиз: Ойнома фақат обуна йўли билан тарқатилади. Унга йилнинг ҳар бир ойидан бошлаб ёзилиш мумкин.

Ойноманинг индекси 73370.

Р. ТОЛИПОВА,
ойноманинг бош муҳаррири.

ҚИСҚА ФУРСАТДА

«Фарғонаводстрой» ишлаб чиқариш бирлашмасининг Олтиариқ районидаги 1-механизациялаштирилган кўчма колоннаси мутахассислари жуда мураккаб ишни амалга оширдилар.

Улар катта Фарғона канали остидан икки қаватли темир-бетон қувурлар ўтказишди. Система март ойидаёқ тўла ишга туширилади. Айни шу пайтда ёмғирлар ёғганда тоғдан лойқа сув оқими келиши эҳтимолга яқин.

(ЎзТАГ).

● АКС-САДО

МОСКВА ҚАЛАМКАШИНИНГ МАҚСАДИ НИМА ЎЗИ?

Яқинда «Союзпечать» дўконларида «Мегаполис—Экспресс» деб аталмиш халқаро ҳафталик рўзноманинг учинчи сони пайдо бўлди. Унда эълон қилинган Елена Пеструхина қаламига мансуб «Ўзбек самовари: кўринишидан ялтирайди, қўлни тегизсанг куйдиради» сарлавҳали мақола эътиборимни жалб этди.

Очиғини айтганда, мақолани ўқиганда бошимдан қайноқ сув қуйилгандек бўлди. Мақола фактлар ва таҳлилнинг йўқлиги у ёқда турсин, ҳар хил ноаниқликларга тўлиб-тошиб ётибди. Москва журналисти «Совет Ўзбекистони» рўзномаси номининг ўзидагина бирданига иккита хатога йўл қўйган. Муаллиф Ўзбекистондаги вазиятни фақат ёмон томондан кўрсатишга интилгани кишини ғазабга келтиради. Республикада гўё ҳамма нарса ёмон эмиш. Москвалик меҳмонни, унинг ўзи тан олишича, «турғунликчасига» шоду-ҳуррамлик билан кутиб олишибди. Ҳозир қанақасига кутиб олишни буюрадилар? Қайта қуришчасига хуш кўрмай кутиб олиш керакмиди?

Мақоланинг бир жойида Ўзбекистонда митинглар ва кўча юришлари тақиқланган, деб норозилик билдирилади. Бошқа бир жойида бундай оммавий тадбирларнинг натижаси фожиали тўқнашувлардир, дейилади. Демак реал вазиятдан келиб чиқиладиган бўлса, Ўзбекистон ССР Олий Совети Раёсатининг бундай оммавий тадбирларга йўл қўймаслик тўғрисидаги қарори мантиқий ва инсонпарвар ҳужжат экан-да. Аммо бу факт Пеструхинани қаноатлантирмайди. У кишига яна қанақа фактлар керак экан!

Муаллиф орқа-ўнгига қарамай шу тариқа давом этаверади. Коммунистлар ўз миллатчиликларида норасмийлар билан мусобақалашаётган эмишлар. Ўзбек ёшлари — «эътиқоди, ғояси ва ҳурмат қиладиган кишилари йўқ авлод» эмиш. Фарғона фожиасини бошлаганлар масъулиятдан олиб қочилаётган эмиш. Ҳокимият учун Совет Армиясидан келаётган тобутлар муаммоси йўқ эмиш... Мақолада «партия, совет органларининг фаолиятсизлиги», «Президент диктатураси», «Миллатчилик муносабатларининг ривожланиши»га ўхшаш иборалар анчагина.

«Мегаполис» таҳририяти «Ўзбек самовари» хусусида мақола босар экан, қандай мақсадларни кўзлаганини тушунишга узоқ уриниб кўрдим. Кўриниб турибдики, бу мақола республиканинг энг ўткир муаммолари тўғрисида ҳалол фикр юритиш ва ақл-идрок билан таҳлил этиш учун ёзилган эмас. Менга «Союзпечать»дан хабар қилишларича, бу рўзнома бизда кўп тиражли нашр даражасида — икки минг нусхага яқин тарқатилар экан. Демак, рўзнома асосан европалик ўқувчиларга мўлжалланган бўлиб, унинг тиражи деярли ўшалар ҳиссасига тўғри келади. Москвада, мамлакатнинг Европа минтақасида эса ҳозир ишлар яхши эмас. Магазин пештахталари бўм-бўш, нархнаво осмонда, ижтимоий кескинлик ўсиб бормоқда, одамлар ҳокимият сиёсатига қарши очиқдан-очиқ норозилик билдирмоқдалар. Ана шундай вазиятда халқаро ҳафталик таҳририяти «сариқ матбуот»нинг классик усулларидан фойдаланмоқчи бўлган — у ўз ўқувчисини миллий республикадаги «даҳшат»лар билан қўрқитмоқчи бўлган. Мана, кўрдингизми у ерда қандай даҳшат. Москвадагидан ҳам баттар. У ерда руслар душман қароргоҳида тургандек яшашади. Бечоралар бунга зўрға чидашяпти. Шундай экан, сиз ҳам бардош беринг. У ерда — Фарғона, ваҳшийлик, диктатура, миллатчилик... Лекин онда-сонда самоварларнинг айрим нусхалари учраб туради. Турғунлик илтифотининг намуналари ҳам. Бу ерда, Москвада — тўла демократия, маданиятлилик, миллатчилик йўқ, Фарғона йўқ...

Гап шундаки, россияликлар орасида шунга ўхшаш таҳлитдаги оммавий онг етарлича барқарордир. Яқинда мен совет социологларининг биринчи съезди делегати сифатида пойтахтда бўлдим. Шу нарсани тасдиқлашим мумкинки, илдизлари лаънати «пахта иши»га бориб тақаладиган бидъат одамлар онгида ҳийла кучли, ҳар ўн кишидан тахминан олти-етти киши Ўзбекистон тўғрисида ҳақиқий воқелик билан ҳеч қандай умумийлиги бўлмаган категорияларда тасаввурга эга ва шу асно мулоҳаза қилади.

Шу муносабат билан мен съездда ўз ҳамкасбларим даврасида анча мунозара қилдим, тортишдим. Ўзбекистон аҳолиси республика Президенти фаолиятини қўллаб-қувватлаётгани — бу реал фактдир. Фикри сўралганларнинг кўпчилиги буни эътироф этишади. Шу ўринда мен академик С. Шаталиннинг «Литературная газета» рўзномасида босилиб чиққан суҳбатидаги фикридан келтиришни хоҳлардим: «У ерда **(республикаларда— В. Ч.)** ёрқин ва ақлли шахслар шунчалар кўпки, биз уларни калондумоғлик билан менсимай келдик. Ўта ақлзаковатли кишилар, бунга Назарбоев, Каримов ва бошқалар мисол бўла олади. Ўқимишли, ориятли одамлар, улар ҳамкорлик қилиш ва мунозара юритишни биладилар...». Мақолада русларнинг республикадан жўнаб кетаётганликлари тўғрисида ҳам шов-шувлар анчагина. Аслини олганда, Ўзбекистонда уларнинг сони ўтган йили бор-йўғи 17 мингга камайган. Лекин бу «миллатчиликнинг ўсгани» сабабидан эмас, балки бутун мамлакат бўйича миграция фаоллиги ўсганлиги билан боғлиқдир. Фикри сўралганларнинг атиги 6 фоизигина анкетада «миллатчиликнинг ўсиши»ни республикадан жўнаб кетишга сабаб сифатида кўрсатадилар.

Очиғини айтсам, миллатчилик тўғрисидаги мишмишларда муболаға кучли. Аммо бунақа эмас-ку! Мисол келтиришим мумкин. Ўтган йили сайлов ўтказиш вақтида мен депутатликка номзод сифатида ўзбек маҳалласи аҳолиси олдида сўзга чиқдим. Сайловлар муқобиллик, яъни танлаб сайлаш асосида ўтказилди. Менгача залда ўзбеклар сўзга чиқишганди. Ҳаммаси бўлиб 7 киши. Мажлис ўзбек тилида борарди. Ўз дастуримни баён қилиш учун менга ҳам гал келди. Рус тилида айтилган дастлабки сўзларимдаёқ, ростанам юзга яқин одамдан уч киши зални намойишкорона тарк этди. Қолганлар эса мени қизиқиш билан тинглай бошлашди. Бошқа кўпгина ўзбек маҳаллаларида сўзга чиққанимда бўлганидек, бу сафар ҳам менга кўп саволлар беришди. Саволлар ўткир, уни бераётганлар юз-хотир қилиб ўтиришмасди. Ана шунда мен одамлар учун ҳаммадан кўра зарури уларнинг ғам-ташвишлари ва муаммоларига самимий аралашиш эканлигини билиб олдим. Номзодлар орасидан депутатни танлаб сайлашга келганда, ўзбек сайловчилари мени — рус кишисини ёқлаб овоз бердилар. Шундай қилиб мен Тошкент шаҳар Октябрь район Советининг депутати бўлдим. Шундай экан, миллатчилик тўғрисида оммавий бир воқелик сифатида гапириш ўринлими? Масалани бундай қўйиш нотўғридир.

Мен бу ҳақда москвалик ҳамкасбларимга гапириб бердим, улар эса ишонқирамагандек, бошларини чайқашди. Ахир у ердаги матбуотда бошқача қилиб ёзишади-да. «Осиёчилик», «Ўрта Осиё тартиблари», «қаттиққўллик» деган гапларни қайта-қайта такрорлайдилар. Ўйга толаман: диктатура шароитларида мен директорлик қилаётган фирма мустақил ва эркин ташкилот сифатида яшаши мумкинми? Бу ташкилот СССР Фанлар академияси Совет Социологик Ассоциацияси ҳузуридаги ижтимоий фикрни ўрганиш хизматидир. Диктатура бўлса, ана шу ташкилот «Ўзбекистоннинг жамоатчилик фикри» илмий бюллетенини эркин чиқара олармиди? Унда бизнинг тадқиқотчи ташкилотимиз аҳоли фикрини сўраб, тўплаган статистика маълумотлари натижалари келтирилади.

Бизнинг социологик тадқиқотларимиз маълумотларини СССР халқ депутати, жамоатчилик фикрини ўрганиш бўйича Бутуниттифоқ маркази раҳбари академик Т. И. Заславская батафсил ўрганиб чиқди. Мана унинг сўзлари: «Бизнинг жўшқин давримиз тарих ижодкори халқнинг ўзидир», деган машҳур ҳақиқатни яна тасдиқламоқда. Ўтмиш мутафаккирлари «Халқ нидоси — худо нидоси» деб бежиз айтмаганлар. Ана шу «худо нидоси» пировард натижада бўлажак ўзгаришлар тақдирини белгилайди. Шуниси қувончлики, Ўзбекистон ССР Президенти, Олий Совет Раёсати ва республика Вазирлар Маҳкамаси, Ўзбекистон Компартияси Марказий Қўмитаси, вазирликлар ва идоралар иқтисодиётни барқарорлаштиришга, жамоатчилик фикрини уйғунлаштиришга катта эътибор бермоқдалар. Буларнинг ҳаммаси одамлар қалбига бориб етмоқда, уларнинг фикрларида ўз ифодасини топмоқда, оммавий сўровларда акс этмоқда. Шунинг учун ҳам республикадаги аҳвол тўғрисидаги социологик тадқиқотлар натижалари Умумиттифоқ вазиятига таққoслаганда баъзан анча ижобий кўринади. Бу ерда ҳокимият органларига ишонч, республика партия ташкилотининг обрўси даражаси юқоридир. Ўзбекистон ССР Президентининг фаолияти республикада умумхалқ маъқуллашига сазовордир.

...Бутун мамлакатда бўлганидек, Ўзбекистонда ҳам ҳали ҳал этилмаган муаммолар бор. Фарғона фожиасини, умри тугаб бораётган Оролни эслаш кифоядир. Одамларга ёрдам бериш, кўп мураккаб социал вазиятларни ҳал этишга кўмаклашиш биз олимларнинг бурчимиздир».

«Ўзбекистоннинг жамоатчилик фикри» бюллетени учун Т. И. Заславская ёзган мақоладан бундай узундан-узоқ кўчирмани келтиришдан мақсад вазиятни етти ўлчаб, бир кесиш қабилида, реал таҳлил қилиш намунасини кўрсатишдир.

Ўзбекистонда яшаб турган бизларнинг ўзимиз қийинчиликлардан кўз юмиб, бир-бирларимизни сипоришламаймиз. Республикада кўпгина муаммолар йиғилиб қолган. Улар эса қийин, мураккаб бўлиб, фақат ҳамкорлик, ҳамжиҳатликда ҳал этилиши мумкин. Бунинг учун фақат ижтимоий тотувлик шароитлари зарурдир. Ҳеч қачон халқнинг турли табақаларини, ижтимоий-сиёсий кучларни бир-бирига қарама-қарши қўймаслик керак. Акс ҳолда кутилмаган даҳшатли оқибатлар келиб чиқиши мумкин.

Ўзбекистондаги янги ҳокимият тузилмалари бундан буён ҳам вазиятни барқарор қилиши ва мустаҳкамлашига менинг имоним комил. Фақат бугина эмас. Ҳозирданоқ келажак асрнинг маърифатли халқлари жаҳон ҳамжамиятида Ўзбекистоннинг ўрни қандай бўлади, деган масалани қўйиб, серқуёш ва меҳмондўст ўлканинг истиқболда равнақ топиши йўлида куч-ғайрат билан ҳаракат қилиш керак. Ўйлашимча, бу мақсад бизнинг ҳаммамизни — турли миллатга мансуб барча ўзбекистонликларни бирлаштириши мумкин. Фақат миллатлараро можаро ўтини ёқмоқчи бўлган ва унга лампамой сепмоқчи бўлган айрим иситмаси баланд бошларни биргаликдаги ҳаракатлар билан ховридан тушириб қўйиш керак. Ўзбек самовари эса қайнайверсин ва меҳмондўст дастурхон атрофидан фақат меҳнатсевар ўзбек халқи каби қалби очиқ, самимий дўстларгина жой олсин.

Халқимиз баъзан ҳатто ҳақоратли ёрлиқларни, москвалик меҳмонларнинг носамимий баёнотларини вазминлик, шарқона одоб билан ҳазм қилиб юбориб, меҳмон отангдан улуғ деган нақлга кўра уларни асрлар оша яшаб келаётган анъаналаримиз бўйича, самимий хушнудлик билан кутиб олишда давом этаверади. Аммо бу хислатни қадрлаш керак, тузини ичиб, тузлуққа тупурмаслик керак.

В. ЧЕРНИШЕВ,
СССР Журналистлар уюшмасининг аъзоси.

МУШТАРИЙ:

...ХАБАР ҚИЛАДИ

ЎҚИТУВЧИ ЎРНИ

Кейинги йилларда ўқитувчи жамиятдаги ўз мавқеини тиклаб бормоқда. Бу борада Ўзбекистон Президентининг қатор Фармонлари чиқарилганлиги фикримизнинг далилидир. Шундай бўлса-да, мен ёшларимизнинг халқимиз минг йиллар давомида шакллантирган одоб-аҳлоқ қоидалари талабига жавоб берадиган даражада етук, ўқимишли, меҳнатсевар, яхши хулқ эгаси бўлиб етишишини ҳоҳлайман.

Мен айрим муаммоларни айтиб ўтмоқчиман. Мактаблараро мусобақа фақат мактаб биносини янги ўқув йилига тайёрлашдан иборатлигини нотўғри деб ҳисоблайман. Мактаб фаолиятига ундаги таълим-тарбия жараёни савиясига қараб баҳо берилмоғи зарур.

Мактабларда онгли интизомни кучайтириш, халқимиз асрлар давомида яратган аҳлоқ-одоб нормалари асосида ўқувчилар янги қоидасини ишлаб чиқиш ва унга риоя қилинишини таъминлаш зарур.

Ғ. ТУРСУНОВ,
Марғилон шаҳридаги 7-ўрта мактаб ўқитувчиси.

...ТАКЛИФ КИРИТАДИ

МАКОН ЎЗ НОМИ БИЛАН АТАЛСА

Районимиз биринчи фазогир Юрий Гагарин номи билан аталади. Биз унинг буюк жасоратига тан берамиз. Коинотга йўл очган бу азиз инсонга ҳурматимиз чексиз. Аммо биз чўлқуварлар орасида районимизга унинг номи берилишига сира ақлимиз етмайди. Фикримча, ҳар бир макон ўзининг тарихий-жуғрофий номи билан аталиши зарур. Районимиз Сурхон-Шеробод чўлида ташкил топганини эътиборга олиб, унга «Сурхон» номи берилса яхши бўларди.

А. ҚИЛИЧЕВ,
Абдулла Набиев номли давлат хўжалиги ишчиси.

...МУЛОҲАЗА ЮРИТАДИ

ТОШ ОТМАНГ

Кейинги йилларда В. И. Ленинга, унинг назариясига, коммунистларга тош отувчи «билимдонлар» Ўзбекистонда ҳам кўзга ташланмоқда. Марказдаги «демократ»лар, норасмий ташкилотлар ва уларнинг нашрларидан биздагилар ҳам чамаси кўчирма олмоқдалар.

Мен 1943 йили Курск ёнидаги даҳшатли уруш даврида жанг майдонида партия билетини олганман. Коммунистларнинг босиб ўтган чин инқилобий тарихини, жамият учун, халқ учун, қилган фидокорона ишларини билмасдан туриб бугунги қийинчиликларни уларга ёпиштириш инсофдан эмас.

И. ЭРБЎТАЕВ.
Улуғ Ватан уруши ногирони.

...МИННАТДОРЧИЛИК БИЛДИРАДИ

ҚЎЛИМИЗ КЎКСИМИЗДА

Биз, бир гуруҳ уруш ва меҳнат фахрийлари Ўзбекистон Ижтимоий таъминот вазирлигига қарашли «Товоқсой» санаторийсида мароқли дам олдик. Бу ерда, биз, фахрийлар учун ҳамма шароит яратилган. Ётоқхоналар яхши жиҳозланган, хоналар иссиқ, дам олувчилар, «ойнаи жаҳон»да турли кўрсатувларни томоша қилишлари, шахмат-шашка ўйнашлари, мумкин.

Биз, фахрийлар деярли ҳар куни бадиий ҳаваскорлик тўгараги аъзоларининг қўшиқ ва куйларини тингладик, рақсларини томоша қилдик. Шу билан бирга Ш. Ортиқов, Р. Муносипова, В. Югай сингари шифокорлар, Р. Умирова, В. Дўстматова, М. Усмонова сингари ҳамшира ва бошқа ходимлардан ҳам ғоят мамнун бўлдик.

Э. МЎМИНОВ,
Иштихон район «Ўзбекистон» жамоа хўжалиги фахрийси.

* * *

Шунингдек, Ш. Иномов, Х. Ҳакимов, Қ. Назарбеков, М. Каримова, Ж. Очилов, Б. Ҳайдарова, Б. Омонов, К. Ғойибова, М. Очилов, Ш. Шерриева, А. Пардаев, М. Содиқов, Ш. Тиркашев, Т. Умаров, Т. Ҳайдаров, Ў. Ҳамроев, М. Мирзаева, Х. Холдорова, Р. Темирова, М. Раҳмонов, Т. Комилов, Д. Шарипова, В. Турсунова, М. Машарипова, И. Темирова, Д. Сойпўлатов ва бошқалар ҳам мактаб, болалар боғчаси ҳақида хат-хабарлар йўллашган, шифокорларга миннатдорчилик билдиришган.

*

САМАРҚАНД ВИЛОЯТИ. Оқтош шаҳридаги Алишер Навоий номидаги 10-мактабда ўқувчиларнинг чуқур билим олишлари учун барча шароит яратилган. Сиз муаллима Норсулув Қиличеванинг чет тилидан дарс ўтаётган пайтини кўриб турибсиз. Ўнгда эса ўқувчилар лингафон хонасида.

Суратни Тоҳир НОРҚУЛ юборган.

*

ЭЪЛОН ВА БИЛДИРУВЛАР

ВАЗИРЛИКЛАР, МАҲКАМАЛАР, АССОСИАЦИЯЛАР, ҚОНЦЕРНЛАР, КОРХОНАЛАР, ТАШКИЛОТЛАР ВА МУАССАСАЛАРНИНГ РАҲБАРЛАРИ

ДИҚҚАТИГА!

ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ ВА ЎЗБЕКИСТОН ССР ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИ ҲУЗУРИДАГИ
СИЁСАТШУНОСЛИК ВА БОШҚАРУВ ИНСТИТУТИ

корхоналар, бирлашмалар, ассосиациялар, концернлар, республика халқ хўжалиги вазирликлари ва маҳкамаларининг раҳбарларини, шунингдек, ана шу лавозимларга мўлжалланганлар сафидан мутахассисларни иқтисодиётнинг бозор муносабатларига ўтиши билан боғлиқ муаммоларни ўрганиш бўйича

ЎҚИШГА ТАКЛИФ ҚИЛАДИ

Тингловчиларга бозор иқтисодиётининг хўжалик механизми, маркетинг ва ташқи иқтисодий фаолият, бошқарув ва ҳозирги замон менежменти назарияси, ходимларни бошқариш, информатика ва ҳисоблаш техникаси соҳасидаги билимлар ва кўникмаларни эгаллаш имконияти яратиб берилади. Меҳнаткашларнинг иқтисодий таълим системаси ташкилотчилари ва ўқитувчиларини ўқитиш назарда тутилади.

Хизмат ўйинлари, тренинглар ва касбий маҳоратни жадал эгаллаш билан боғлиқ бошқа турли машғулотларга таянган ўқув жараёнини профессорлар, доцентлар ва мутахассислар, шунингдек, халқ хўжалиги академияси, етакчи олий ўқув юртлари, малака ошириш олий билимгоҳлари, корхоналар ва бошқарув соҳаларидан таклиф қилинган мутахассислар олиб боришади.

МАШҒУЛОТЛАР:
менежмент ва маркетинг бўлимида — ишлаб чиқаришдан ажралган ҳолда 2,5 ой (18 мартда бошланади); **ишлаб чиқаришдан ажралмаган ҳолда — 2,5** ой (1 апрелда бошланади).

Ўқиш ниҳоясида тингловчилар гувоҳнома оладилар, ҳоҳлаганларга эса кейинчалик хизмат пиллапояларидан илгарилаб бориши учун тавсиянома берилади. Ўқиш учун давлат баҳосида ойига 400 сўмдан 500 сўмгача (яшаш ҳақи бунга кирмайди) ҳақ тўланади.

Ўқишга келган тингловчилар паспорт, хизмат сафари гувоҳномаси, ўқиш учун ҳақ тўланиши ҳақидаги кафолат мактубини ёнларида олиб келишлари шарт.

Бизнинг СССР уй-жой ижтимоий банки Тошкент шаҳар муомала бошқармасидаги ҳисоб китоб рақамимиз 012700508. МФО 734279..

Маълумотлар олиш учун телефонлар: 67-65-11, 67-67-66, 68-49-74.

Манзилимиз: 700077, Тошкент шаҳри, Луначарский узун кўчаси, 75-уй.

АССАЛОМУ АЛАЙКУМ, АЗИЗЛАР!
«Турон» ижодий уюшмаси
В. И. ЛЕНИН НОМИДАГИ СССР ХАЛҚЛАРИ ДЎСТЛИГИ САРОЙИДА
6, 7, 8, 9, 10 МАРТ СОАТ 16.00 ВА 19.30 ДА ХАЛҚ СЕВГАН ҚЎШИҚЧИ
РУСТАМ ҒОЙИПОВ
БОШЧИЛИГИДАГИ
«НУР» ГУРУҲИ ИШТИРОКИДА
ТЕАТРЛАШТИРИЛГАН ЯНГИ КОНЦЕРТ ПРОГРАММАСИГА
ТАКЛИФ ҚИЛАДИ

КОНЦЕРТДА:
ЎЗБЕКИСТОН ССР ХАЛҚ АРТИСТИ
МАЛИКА АҲМЕДОВА
Сўз устаси ва киноактёр МИРЗА ХОЛМЕДОВ қатнашадилар.
Чипталар Халқлар дўстлиги саройи кассаларида соат 11 дан сотилади.

Театр

НАВОИЙ НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИДА — 27/II да **Спартак**, 28/II да **Отелло**.

ҲАМЗА НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 27/II да **Хотинлар «гап»идан чиққан ҳангома**, 28/II да **Мирзо Улуғбек**.

МУҚИМИЙ НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУСИҚАЛИ ТЕАТРИДА — 27/II да **Куёвлар конкурси**, 28/II да **Куёвлар конкурси**.

АБРОР ҲИДОЯТОВ НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ ДРАМА ТЕАТРИДА — 27/II да **Лақма куёв**, 28/II да **Отасининг қизи**.

Туркиялик шифокорлар Ўзбекистонда

Ўзбекистон ССР ва Туркия соғлиқни сақлаш вазирларининг учрашуви соғлиқни сақлаш ва тиббиёт фани соҳасида ҳамкорлик тўғрисидаги шартнома тузиш билан ниҳоясига етди.

— Мамлакатимиз билан Ўзбекистон ўртасидаги алоқалар инсон саломатлигини сақлашдек олижаноб ишга бағишланган, — деди Туркия соғлиқни сақлаш вазири жаноб Швгин Халил. — Ҳамкорлигимиз ғоят хилма-хил йўналишларда ривожланади. Мутахассислар айирбошлаш, қўшма корхоналар ташкил этиш, фаннинг ҳар иккала томон иштирок этадиган устун йўналишларида тадқиқотлар ўтказиш тўғрисида келишиб олдик.

Беш йилга мўлжалланган шартномада Туркия ва Ўзбекистон олий ўқув юртларида кадрлар тайёрлаш, шифокорларнинг малакасини ошириш ва тажриба алмашиш, беморларни даволаш мақсадида иш ўрганиш кўзда тутилади.

Битим доирасида доривор препаратлар, тиббиёт техникаси ишлаб чиқариладиган қўшма корхоналар ташкил этиш, Ўзбекистон ҳудудида қўшма дорихоналар очиш режалаштирилмоқда.

Моддий-техника таъминоти соҳасидаги алоқалар имкониятлари — касалхоналар ва соғлиқни сақлашнинг бошқа иншоотларини қуриш тўғрисида ҳам келишиб олинди.

(ЎзТАГ).

СПОРТ

ЕНГИЛ АТЛЕТИКА:
МАҲОРАТ КЎРСАТИБ

Бельгиянинг Генти шаҳрида ўтказилган халқаро мусобақада тошкентлик лангар билан сакровчи Виктор Риженков 570 сантиметрли маррани эгаллаб, ғалаба қозонди. Энди у 6 мамлакат сакровчилари ўртасида Парижда ўтказиладиган мусобақада қатнашади.

Москвада эса СССР кубоги учун баҳслар бўлиб ўтди. Тошкентлик Сергей Усов 60 метрга тўсиқлар оша югуришда 7,58 секундли натижа кўрсатиб, муваффақият қозонди.

ТУЗАТИШ

Рўзноманинг 26 февраль куни эълон қилинган «Ўзбекистон ССРнинг «Ўзбекистон ССРда жамоат бирлашмалари тўғрисида»ги Қонунини кучга киритиш ҳақида»ги Ўзбекистон ССР Олий Кенгаши қарорининг 2-устун юқоридан 10-сатри қуйидагича ўқилсин: «тўртинчи қисмининг уставни».

Бу хатога қарор матнини тайёрлаш жараёнида йўл қўйилган.

• Сондан-сонга

Нуқтаи назар — О. Г. ЧАЙКОВСКАЯ.

НОМУС

Сиғиниш онгининг такрорланувчи жиноятлари ҳақида «бемаврид» ёзилган мақола

(Давоми. Боши ўтган сонда).

Шундай вазиятда мен нима қилишим керак эди? У қадар оммалашмаган мавзудаги мақолани эълон этишим лозиммиди ёки йўқ? Буни ҳал этиш қанчалик машаққатли бўлганлигини сезиб турибсиз. Хуллас, мақолани эълон қилишга жазм этдим, кейин эса эс-ҳушимни йиғиб, ундан воз кечдим. Бироз вақт ўтгач, ўйлай-ўйлай шуни тушуниб етдимки, сукут сақлаш мумкин эмас. Одамлар ҳақиқатни билишлари керак. Мақола эълон қилинди. Бу — «Афсона» («Литературная газета», 1989 йил 24 май) эди. Мен унда Гдлян ва унинг тергов гуруҳи қилган қонунсизликка оид мисолларни келтирдим, рўй бераётган кўп қатламли алдоқчилик ҳақида сўзладим. Дарҳақиқат, амалда «мафия»га қарши ҳеч қандай кураш олиб борилмаган, давлатга ҳеч қандай қирқ миллион сўм ундириб олинмаган эди. Терговчиларга қарши фитна уюштирилган эди, деган гап-сўзлар ҳам сохта бўлиб чиққан эди. Мен бу ҳодисанинг сабабларини (ўз-ўзидан тушунарлики, юзакироқ тарзда) тушунтиришга уриндим. Одамлар алданганлари келган пайтда алданишларини, бахтсиз бўлганларидагина алданишни ҳохлашларини ҳикоя қилдим. Мен, биз амалда ҳуқуқий жиҳатдан фитна уюштиришга, судсиз жазолаш усулларини таъминлашга интилиш мавжуд вазиятга дуч келганлигимизни сўзладим. Мен бизнинг давримизда ҳуқуқий давлатни вужудга келтириш учун қанчадан-қанча куч-ғайрат сарфланаётган пайтда суддан ташқари, амалда эса судсиз жазолаш ҳаракати нима учун қўллаб-қувватланди-ю, нима учун унга зарба берилмади, деб сўрадим. Негаки, судга яна ҳужум бошланган, «ҳеч қандай оқловчи ҳукмлар чиқарилмасин» деган талаблар яна янграётган, «янглишмайдиган» тергов органлари яна пайдо бўлаётган эди. Хуллас, мен жамиятни сталинча тартибларга қайтишнинг мудҳиш хавфи борлигидан огоҳлантиришга уриндим.

Мақола жуда катта акс-садо берди. Гдлянни ёқловчилар ҳам, унга қарши бўлганлар ҳам, «гдлянчилик» хавфини тушуниб етганлар ҳам ҳаяжонга келишди. Гдлян тарафдорлари айюҳаннос солишиб, редакцияни ҳақоратомуз сўзларга «бой» хатлар, телеграммалар, телефон қўнғироқлари билан кўмиб ташлашди. Аммо масаланинг ғалати жиҳати шунда эдики, хавф-хатарни яхши тушуниб етган кишилар оғизларига сўк солиб олишганди. Мақола ҳақидаги ижобий баҳо муаллиф қўлини шахсан қисиб қўйишдан нарига ўтмади.

Аҳвол яна илгариги ҳолига тушиб қолди. Гдлян атрофидаги тарғибот қутуриб ишларди. Неча марталаб ўтказилган кўпминг кишилик митинглар, 30 миллион нусхада чиқадиган «Аргументи и факти» ҳафтаномасидаги мақолалар, чексиз томошабин ва тингловчига эга телевидениедаги кўрсатувлар шулар жумласидандир. Гдлянчиликка қарши кучлар эса лом-мим дейишмас, десалар ҳам онда-сонда, тумтароқ гап бўларди.

Албатта, Гдляннинг зиёли тарафдорлари ўзларини унчалик эркин ҳис этмасдилар. Улар, Гдлянга қўйилаётган айблар исботланмаган, демак, ҳаммаси жойида, деб ўзларини ҳар қанча овутишга уринмасинлар, кейинги пайтлардаги мақолалар охир-оқибатда ўз самарасини кўрсатди. Масалан, Хинт иши. Ўшанда Гдлян унга Советларга қарши тарғибот ишлари олиб боргани учун сиёсий айб тақаган эди. Гдлян гуруҳи олиб борган ишларда ғалати-ғалати ўлимлар ҳақидаги шаҳодатликлар ва бошқалар-чи?! Бир сўз билан айтганда, Гдляннинг зиёли тарафдорлари ўз позицияларини ўзгартиришга мажбур бўлдилар.

Энди улар қуйидаги нуқтаи назарни олға сурдилар: албатта, Гдлян — бебош, бунга шубҳа йўқ. Лекин биздаги терговчиларнинг ҳаммаси шунақа — барчасининг тупроғи битта жойдан олинган. Гдлян эса ҳеч бўлмаганда ҳокимиятнинг олий қатламларидаги мафия билан, порахўрлик билан курашмоқдаку! Гдлян амалда касб маҳорати ниҳоятда паст бўлганлиги учун ҳам порахўрликка қарши кураша олмаслиги, унинг қўлидан фақат тутиш-у қийнаш келиши, жиноятчиларни топиш ва исботлашга қурби етмаслиги исботланганига қарамай, у инобатга олинмас, гўёки булар йўқдек эди.

«Барчасининг тупроғи битта жойдан олинган» тезиси кенг ёйилганлиги учун мен ихтиёримдаги материалларни туркум очерклар шаклида эълон қилишга қарор бердим. Улар тергов соҳасидаги юқори малакали мутахассислар ҳақида ҳикоя қилиши, шунингдек, ёмон терговчилар билан ҳақиқий, ишбилармон терговчилар ўртасида, бошқача айтганда, бизларни жиноятчилар оламидан ҳимоя қилувчилар билан ўзларининг ғаразли мақсадлари йўлида, ўз манфаати учун ишловчи, айбсиз кишиларни ҳалокатга учратиб, мурдалар устидан хатлаб ўтувчи кишилар ўртасидаги муросасиз ва тўхтовсиз кураш бораётганлигини кўрсатиши керак эди.

Мўлжалдаги туркумнинг дастлабки очерки ажойиб профессионал, РСФСР прокурори ҳузуридаги ўта муҳим ишлар бўйича терговчи И. М. Костоев ҳақида ҳикоя қилиши керак эди. У уч ойга етар-етмас вақт ичида бир қатор мудҳиш жиноятларни очибгина қолмай, уч йилдан бери топилмаётган қотилни қўлга туширди. Айни вақтда ҳеч айби йўқ кишини зўравонлик билан «мен айбдорман» дейишга мажбур қилган, шу йўл билан сохта ишни ўйлаб топиб, кейин уни «биз очдик» деб мақтанган юристларга қарши жиноий иш қўзғади. Бу воқеа ўз касбининг моҳир устаси бўлган терговчига бирваракайига икки фронтда — ҳам ёвуз қотилга, ҳам ёвузликда ундан қолишмайдиган «адлия ходимлари»га, зўравонлик ва сохталик йўлига ўтган юристларга қарши курашишга мажбур бўлганлигини шак-шубҳасиз кўрсатади. Албатта, барча материаллар ҳужжатларга қатъий асосланилган эди.

Буткул шубҳасиз туюлган бу материалга ҳам, тасаввур қиласизми, қарши кураш бошланди! «Гдлянчилар цензураси» (эндиликда у очиқ-ойдин аён бўлди) ўша заҳотиёқ бу очерк хавфли эканлигини сезиб қолди. Сиз, эҳтимол, у очеркдаги фактларнинг ҳақиқий эканлигига ва ишончлилигига шубҳалангандир, деб ўйларсиз. Агар шундай бўлса, уни рад этиш қийин эмасди. Йўқ, очеркдаги гапларнинг тўғрилигига шубҳаланмасди, аксинча, фактларнинг айнан ҳаққонийлиги уни ташвишга соларди. Аввалига материал икки-уч ой ҳаракатсиз ётди. Кейинчалик эса, у барибир номерга қўйилди, босиш учун имзо ҳам чекилди. Шунда Гдлян тарафдорлари (бу пайтда гдлянчиларнинг митинглари авжига чиққан эди) очеркни олиб ташлашни талаб қилдилар. Талаб қондирилди. Очерк кейинчалик босилди. Хўш, тергов соҳасининг устаси ҳақидаги ҳикоя кимга ҳам халақит берарди, деб ўйларсиз? Албатта, ҳалақит берарди, халақит берганда ҳам зўр тўсқинлик қиларди. Одамлар ҳақиқий терговчини, айбни сўзсиз исботлай оладиган кишини кўргач, ҳеч нимани исботлай олмайдиган Гдляннинг касб маҳорати жиҳатидан бутунлай уқувсиз эканлигини билиб олардилар. Гдлян ва гдлянчилар учун мана шу оддий ҳақиқат хавф-хатарга айланган эди. Уларнинг бу ҳақиқатни топташга очиқдан-очиқ интилишлари кишини лол қолдирарди. Бироқ буларнинг ҳаммаси, мен ўқувчилар эътиборига ҳавола этаётган мақолам туфайли юз берган воқеалар олдида холвадир. У оммавий матбуотда эълон қилинмаганлиги учун тўлалигича келтираман.

* * *

— Биласизми, ҳозир қанақа давр? — сўради мендан матбуот ходимларидан бири. — Горбачевни истаганча танқид қилиш мумкин, Афанасьевни эса йўқ.

Шундай бўлганида, бу Ю. Н. Афанасьев учун, умуман бутун минтақалараро гуруҳ учун афсусланарли бўларди. Улар дахлсиз бўлсалар, жуда кўп одамлар тақдирига салбий таъсир кўрсатардилар. Ахир, биз танқиддан ташқарида қолганлар аҳволи нима бўлишини билмаймизку! Очиғини айтсам, ҳозир ҳам уларнинг ҳатти-ҳаракатини кўпинча тушуна олмайман. Бу — мени ниҳоятда қийнайди. Таниқли ҳуқуқ ҳимоячилари, синалган демократлар СССР халқ депутатлигига сайланишганида, биз қанчалик қувонган, қанчалик фахрланган эдик. Минтақалараро гуруҳ ҳам ақлли, доно кишилар, ёрқин фикрли ва соф виждонли одамларни ўзига жамлагандай эди. Уларга қарши чиқиш керакми? Бугунги кунда асосий хавфни ташкил этувчи ўнглар, реакцион кучлар билан бирлашсак-чи? Ақлга сиғмайдиган иш! Ахир, улар ўзимизнинг одамлар-ку! Бироқ шу билан бирга, ўнглар ҳам, сўллар ҳам миямда аралаш-қуралаш бўлиб кетди. Л. Пияшева билан юз берган воқеа яна эсимга тушди. И. Заславский ва бошқалар уни «блок ички интизоми»ни бузганлиги учун депутатликка номзодлар рўйхатидан ўчириб ташлашди. Демократия билан боғлиқ айрим нарсалар қоронғу бўлиб қолди. Шундай экан, сўл цензура ўнглардан салгина яхшироқ бўлиши хавфини туғдирмайдими? Ҳуқуқни ҳимоя қилиш масаласига келсак...

Бир қарашда унча аҳамиятсиз воқеа: Г. Попов телевидение орқали Т. Гдлян билан дўстман, деди. Мана энди биз улкан муаммонинг қаршисидамиз.

Г. Попов ўзининг, ўйлаймизки, яқинда орттирган дўсти ҳақида нималарни биларди-ю, ҳозир нимани билади? Терговчининг ўзи тўғрисида сўзлаб берганларининг ўзинимми? Агар бошқача талқиндаги мавжуд ахборот (матбуотда ҳам ёзилган) ҳисобга олинадиган бўлса, бу камлик қилади.

(Давоми бор).

ЎзССР Фанлар Академиясининг Қўлёзмалар илмгоҳи жамоаси филология фанлари докторлари А. ва Л. Қаюмовларга синглиси, филология фанлари номзоди, ТошДУ доценти

Фотимахон ҲУСАИНОВАнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

Тошкент қишлоқ хўжалиги олий билимгоҳи жамоаси ўзбек тили ва адабиёти кафедрасининг ўқитувчиси М. Сапаевага отаси

Турдибой САТТИБОЕВнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

Ўзбекистон ССР Фанлар академияси Адабиёт илмгоҳи жамоаси катта илмий ходим, филология фанлари номзоди Ш. Эшонхўжаевга рафиқаси

Фотима ҲУСАИНОВАнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

Ўрта Осиё темир йўли соғлиқни сақлаш хизмати ва Ўрта Осиё темир йўли клиник касалхонаси ходимлари Ўрта Осиё темир йўли клиник касалхонасининг бош врачи, Ўзбекистон халқ депутати Л. Т. Тожихоновга отаси

Тожихон МАДАЛИЕВнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

Тошкент политехника олий билимгоҳи жамоаси технология муҳандислиги куллиёти доценти

Нажим ҚОДИРОВнинг

вафот этганлигини чуқур қайғу билан билдириб, марҳумнинг оила аъзоларига таъзия изҳор қилади.

Тошкент халқ хўжалиги олий билимгоҳи ректорати, партия ва касаба уюшмаси олий билимгоҳ ветерани, Улуғ Ватан уруши қатнашчиси, сиёсий иқтисод кафедраси доценти

Тоҳир Қосимович ҚОСИМОВнинг

вафот этганлигини чуқур қайғу билан билдириб, марҳумнинг оила аъзоларига таъзия изҳор қилади.

Тошкент «Китоб» нашриёт-матбаа бирлашмаси жамоаси бирлашманинг ишлаб чиқариш бўлими бошлиғи А. Рихсиевга отаси

Икром РИХСИЕВнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор этади.

Ўзбекистон ССР телекўрсатув ва радиоэшиттириш давлат қўмитаси жамоаси Бекобод шаҳар радиосининг масъул муҳаррири А. Одиловга отаси

Ҳошим ОДИЛОВнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор этади.

Бош муҳаррир Р. РАҲМОНОВ.

Рўзнома таҳрир ҳайъати: Ҳ. ИКРОМОВ, Н. М. МАЖИДОВ, С. МУҲАММАДЖОНОВ, М. Қ. МУҲСИМОВ (бош муҳаррир ўринбосари), Т. Н. НАЖМИДДИНОВ (бош муҳаррир ўринбосари), В. Т. ОДИЛОВ, М. Қ. ПИРМАТОВ, Р. Қ. ТУРСУНОВ, Ш. О. УБАЙДУЛЛАЕВ, А. С. УСМОНОВ, М. ХАЙРУЛЛАЕВ, Ж. ХОЛҚОСИМОВ. Э. С. ХУЖАЕВ (масъул котиб), М. ШЕРБУТАЕВ, О. ҲИКМАТОВ.

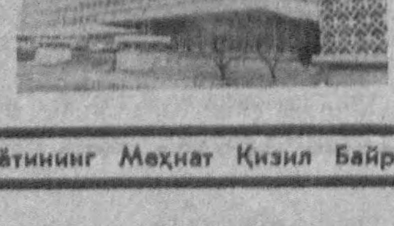

БИЗНИНГ МАНЗИЛГОҲИМИЗ: *700000, Тошкент—ГСП, Ленинград кўчаси, 32.*

БЎЛИМЛАР: муштарийлар фикрини ўрганиш ва хатлар — 33-21-43, 33-54-55, 32-53-16, 32-53-21, 33-11-49, 32-54-06; қайта қуриш ва ижтимоий адолат — 32-55-70, партия турмуши — 33-34-69, 33-38-55, 32-53-97, 32-57-19, саноат, қурилиш ва транспорт — 33-47-80, 33-81-48, 32-53-14, 32-54-09; қишлоқ хўжалиги — 33-76-04, 33-07-20, 32-53-15, 32-53-70; совет қурилиши — 33-15-29, 32-57-20, 32-54-18; фан, маданият ва халқ таълими — 33-44-51, 32-57-21; адабиёт ва санъат — 33-20-36, 33-12-56, 32-54-35, 32-55-16; ахборот ва спорт — 33-14-24, 32-55-17; ахлоқ-одоб — 32-54-29; фельетонлар — 32-54-27; безатиш — 32-57-22. УЗ МУХБИРЛАРИМИЗ: Андижонда — 4-48-53, Бухорода — 3-96-12, Гулистонда — 2-63-48, Жиззахда — 3-31-86, Қаршида — 3-25-79, Наманганда — 6-54-11, Самарқандда — 35-22-90, Тошкентда — 32-53-20, Урганчда — 6-80-04, Фарғонада — 6-90-09.

«СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ»
(«Советский Узбекистан»)
Орган ЦК Компартии Узбекистана

Нашр кўрсаткичи 64583.
Буюртма № 4871.

№ 41. ● Ўзбекистон Компартияси Марказий Қўмитаси нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси, 700000 Тошкент ГСП. Ленинград кўчаси, 32. Рўзнома офсет усулида. А—2 форматида босилади. ● 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12